

DOLENSKI TRG

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva o

nesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsako sredo. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 ameriške dolarje. — Tek. račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-Z-34

Stev. 41 (395) LETO VIII
NOVO MESTO, 9. OKTOBRA 1957

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gočnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30. Pošt. pred. Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Ciasopisno-založniško podjetje »Slov. poročevalec« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. M.

Priloge za volitve občinskih ljudskih odborov

144 odbornikov več kot doslej

»Predstavimo našemu človeku hotenja in napore umetnikov...«

»Društvo slovenskih likovnih umetnikov spremlja z velikimi simpatijami prizadevanje organizatorjev Dolenjskega kulturnega festivala, da našemu preprostu človeku na področju posreduje kar najkvalitetnejše stvaritve s področja sodobnega slovenskega likovnega snovanja in s tem prispeva znaten delež k likovni vzgoji našega naroda. Razstava, ki jo danes odpiramo dolenjskim ljudem, daje obiskovalcem možnost, da se spoznajo z umetninami tepega števila naših likovnih tvorcev, ki živijo in delajo po vsej naši ožji domovini...«

Na razstavi so zastopane vse generacije od starejših do najmlajših, ki delajo v slovenski umetniški sredini; med njimi so tudi nekateri, ki sodijo med vizejnije tvorce sodobnega jugoslovanskega likovnega obraza.

Odločnost, s katero izpopludujemo svoja opazovanja in notranja dogajanja, nas naravno vodijo k uporabljanju najrazličnejših oblik. Vedno pa čutimo v teh prizadevanjih iskreno željo za dosego ustreznega oblikovnega organizma, ki naj v tesnem soglasju z umetniškimi občutjem reagira, izpoveduje in oblikuje domači svet.

Pobuda, ki jo je dal Dolenjski kulturni festival s to razstavo, ne bi smela ostati edinstveni primer tako umetniške manifestacije. Vsi, ki delamo na tem področju, bi želeli, da bi prišlo do podobnih pobud tudi v drugih središčih našega področja. Samo na ta način lahko predstavimo našemu človeku hotenja in napore, ki jih vlagamo v naše delo. V tem pa tudi hkrati čutimo s svoje strani moralno obvezo našega kulturnega poslanstva...«

Ive Subić na otvoritvi razstave slovenskih slikarjev v Kostanjevici na Krki

OBISČITE KOSTANJEVICO!

V soboto, 12. oktobra: L. Smrekar, KLOSTRSKI ŽOLNIR. Prilode domači igralci.

V nedeljo, 13. oktobra, ob 15. uri:

DNEVNIK ANE FRANK. — Gostuje Celjsko gledališče.

Obiščite razstavo slovenskih slikarjev in kiparjev!

Zbor volivcev so povsod zaključili, kandidati za nove odbornike občinskih ljudskih odborov predlagani. Izbrana na volitvah v nedeljo 20. oktobra bo lahka, saj so ljudje predlagali v vodstva svojih občin najdelavnije tovariše in tovarišice, katerim bodo zaupali najljubši razvoj gospodarstva, kulture, prosvete in vseh ostalih področij našega družbenega življenja. V političnih pripravah na volitve te dni organizacije še posebej poudarjajo, kako važno je vedeti, da bomo na bližnjih volitvah prepustili odločanje o bodočnosti naših občin novim odbornikom za prihodnja štiri leta. In prav gotovo nikomur ni vseeno, kako bo občinski ljudski odbor ta leta delal in gospodaril.

To delo pa bo novim odbornikom olajšano. Izvolili bomo namreč precej več odbornikov, kot smo jih imeli v obdobjih doslej. Medtem ko je bilo v 11 občinskih ljudskih odborih zdaj 273 odbornikov, jih bo v novih odborih 417 ali 144 več.

Gradnja športnega bazena v Dol. Toplicah

Priloge za športni bazen v velikosti 50 krat 25 metrov že teko. Bazen bo polnila termalna voda, ki zdaj brez vsake koristi odteka. Ko bo plavalni bazen odprt, računajo, da bo to v dveh letih, bodo Toplice postale priljubljena športno-turistična zanimivost Dolenjske, saj bo bazen odprt za nastope, tekmovalna, telesna in tudi v času, ko se kopalci rekam že umikajo. Načrti za novi bazen so izdelani; gradbena komisija, ki jo vodi priznani strokovnjak ing. Stanko Bloudek, si je teren že ogledala in določila smernice za začetna dela.

Zdaj preiskujejo teren z vrtenjem v zemljo do globine 5

metrov. Teren je za bazen prav primeren, saj so le malo kje našli v večji globini na skale. Prst je v različnih plasteh različna, od navadne rjave lovice do črne zemlje, ki ima tudi kremenčaste vplčke. Posamezne vzorce iz vrtni posebej shranjujejo, ker jih bodo v laboratoriju preiskali.

Dogovor s posestniki zemljišč je že sklenjen. Ko bodo pripravili poljski pridelki, bodo pričeli kopati zemljo z buldožerjem.

Zadeva s krompirjem

Letos je krompir dobro obrodil. Po približnih računih je v našem okraju okoli 500 vagonov krompirja za trg. Na večji pridelki je nedvomno vplivalo dobro seme, ki so ga priskrbele kmetijske zadruge, ter znatna večja poraba umetnih gnojil in škropljenje proti plesni in drugim škodljivcem. Zadruge so letos prodale pridelovalcem blizu 70 vagonov prvostanskega semenskega krompirja sorte Merkur. Samo te količine zadostujejo za posaditve 240 hektarov.

Po zaslugi dobrega semena in večje uporabe agrotehničnih pripomočkov so nekateri združniki, ki so se pridružili tekmovanju za večje hektarske

donose, pridelali celo 44.000 kg na hektar! Take donose so dosegli pridelovalci iz tekmovalnih skupin v Veliki Loki in Dragatušu. Pogodbeni pridelovalci semenskega krompirja so dosegli pridelok od 30.000 do 42.000 kg na hektar, povprečni donos pa je bil letos od 25.000 kg naprej. Če računamo, da se je pridelok krompirja letos povečal zaradi posaditve navedenih 70 vagonov semenskega krompirja, je za 8.000 kg po hektaru, je to samo pri teh 240 hektarih nad 190 vagonov krompirja več. Po ceni 8 din za kilogram pomeni to nad 15 milijonov din več dohodka samo pri navedenih površinah.

Čeprav je torej krompirja dovolj in je Gospodarska poslovna zveza tudi pravočasno sklenila pogodbe za prodajo nad 300 vagonov krompirja, je kupčija s krompirjem zastala, odnošno ne gre, kot bi morala. Zakaj?

Pri odkupu krompirja se je pojavila spet stara napaka. Posamezni upravnik kmetijskih združenj od pričetka niso upoštevali dogovorjenih odkupnih cen, čeprav so nanje pristali na posevku v Novem mestu. Dogovorjena cena, ki tudi popolnoma ustreza proizvajalnim stroškom, je bila din 9 za kilogram franko vagon. Nekateri upravniki pa so napravili zmedo, ker so pričeli plačevati dražje zato, ker so tu in tam prodali kake minimalne količine po ugodnejši ceni, nekateri, kot na primer (Nadaljevanje na 2. strani)

Med tremi kmetijskimi tehnikami, ki delajo na področju Bele krajine, je tov. Zvonko Guštin komaj dobro leto zaposlen pri metliški kmetijski zadrugi. Njegovo sistematično delo pa že kaže prve sadove. Ne samo v vzgoji mladih združnikov, tudi v sodelovanju s starejšimi kmetovalci, ki so voljni sprejemati nasvete in najnovejšo izkušnjo kmetijske znanosti. Obiskali smo tov. Guština, da nam kaj več pove o perspektivah kmetijstva v metliški občini.

»Kot je v zadnjih povojnih letih vsepovsod opaziti velik napredek, je rekel tov. Guštin, »se mi zdi, da grejo v kmetijstvu še najpogostejšo pot. Težko je včasih prepričati naše kmetovalce, zlasti starejše, da so novi načini kmetovanja boljšji, uspešnejši in donosnejši kot tisti, ki so jih poznali naši stari očetje. Besedam ti ljudje dosti-

krat ne verjamejo, šele ko vidiš svoje resnične uspehe, se mnogi lotijo novega načina dela. Z mladimi je delo seveda lažje. Prav zato smo v okviru metliške kmetijske zadruge ustanovili aktiv mladih združnikov, o katerih je pred meseci že pisal vaš list. Mladi združniki vneto tekmujejo, malo teže pa je bilo pridobiti za tekmo-

nje 42 odbornikov (23+19) in Žužemberk 32 odbornikov (17+15). Od skupnega števila novih odbornikov bo potem takem 230 odbornikov v občinskih zborih, 187 pa v občinskih zborih proizvajalcev. Le-ti bodo imeli 95 odbornikov v industrijskih skupinah in 92 odbornikov v kmetijskih skupinah.

Na enega odbornika odpade po tej razdelitvi naslednje število prebivalcev: v občini Crnomelj 465 prebivalcev, v Kostanjevici-Podbočju 342, v Metliki 391, v Mirni 294, v Mokronogu 336, v občini Novo mesto 574, v Semčju 247, v Straži-Toplicah 306, v Senti Jerneju 383, v Trebnjem 427 in v občini Žužemberk 388.

V novi okrajni ljudski odbor, ki bo imel 70 odbornikov (do (Nadaljevanje na 3. strani)

Za večje uspehe v kmetijstvu

(Iz razgovora s kmetijskim tehnikom Zvonkom Guštinom v Metliki)

vanje starejše napredne tekmovalce. Vendar je tudi tu led že prebit. Med mlade združnike — teh je sedaj v naši občini 60 — pa bomo mogoče že to jesen skušali vključiti tudi dekleta, ki naj bi se seznanila predvsem z gojenjem povrtnin, z vkuhanjem in seveda z drugimi gospodinjstvenimi deli.

Ali so naši ljudje dovoljni za nasvete?

»Nekateri so, drugi spet ne. Trudimo pa se, da je naše delo kolikor mogoče nevsiljivo. Nt ne bomo ukazovali; ljudem samo svetujemo in priporočamo. Mnogo seveda pomagajo s svojim znanjem napredni kmetovalci. Z njimi smo na primer konec meseca sklenili pogodbo za semensko pridelovanje pšenice Salto. V ta namen bomo uvozili novo čisto seme in dati pogodbenikom kredite za gnojila, seme in strojno obdelavo, v kolikor denarnih sredstev nimajo sami. Komisijsko pre-

gledana pšenica bo seveda drugo leto imela svoji kvaleteti primerno ceno. Ze letos smo odkupili 21.000 kg semenske pšenice, drugo jesen pa bo ta (Nadaljevanje na 2. strani)

Slovo priljubljenega tovariša

Pretekli teden se je poslovil od številnih prijateljev in znancev v Novem mestu tovariš Leon Perhavec, dosedanja okrajni javni tožilec, ki je s 1. oktobrom prevzel mesto javnega tožila v Kopru. Priljubljenega in spoštovanega tovariša, ki smo ga cenili zaradi njegovega neustranskega, požrtvovalnega dela v novomeškem občinskem odboru SZDL in v organih družbenega upravljanja, se bomo toplo spominjali, na novem delovnem mestu pa mu želimo kar največ uspehov. Njegov namestnik v okrajnem javnem tožilstvu je postal tov. Srečko Skrt.

Tudi najmlajši novomeški taborniki — zmagovalci na republiškem tekmovanju

V čast Teda otroka je Zdrženje tabornikov Slovenije pridelilo v nedeljo dopoldne v ljubljanskem Tivoliju prvo republiško prvenstvo taborniškega naraščaja. Iz 14 slovenskih taborniških enot se je tekmovalna udeležilo 222 medvedkov in čebelic, najmlajših članov te priljubljene organizacije. Med njimi je bilo tudi 35 medvedkov in čebelic, članov Rodu gorjanskih tabornikov iz Novega mesta. V mikavskih tekmovalnih igrah so si mladi Novomeščani priborili v vseh 4 igrah prvo

mesto in postali republiški prvaki. Razen šotora in diplome so dobili vsi tudi spominske kartice. Drugo mesto na tekmovanju so dobili taborniki Veslega vetra iz Murske Sobote, tretje pa naraščajniki Temnega hrasta iz Hrastnika. Tako so se svojim odraslim tovarišem, ki so letos junija že v drugo postali republiški prvaki v taborniškem mnogoboju LRS za leto 1957, pridružili zdaj še najmlajši, medvedki in čebelice, učenci novomeške osnovne šole.

Filmski dogodek v Novem mestu

Prva svečana premiera domačega filma

Uprava Doma JLA v Novem mestu je preteklo soboto pripravila pravo presenečenje za ljubitelje filmske umetnosti v Novem mestu. Skupaj s producentom Jadran filmom iz Zagreba in distribucijo Croatia filmom je pripravila prvo svečano premiero domačega filma v Novem mestu.

Več dni pred premiero novega hrvatskega filma »NASE POTI SE RAZHAJAJO« je bilo za vstopnice veliko povpraševanje, posebno ko se je zvedelo, da bodo premieri prisostvovali tudi nekateri ustvarjalci omenjenega filma, kot režiser Sime Simatović in skoraj vsi glavni igralci. Vstopnice, ki so bile v prodaji že v četrtek, so bile hitro razprodane, povpraševanje po njih pa kiberno ni in ni prenehalo. Upravnik Doma JLA kapetan Bojanič, ki ima največji zaslug za pripravo te premiere v Novem mestu, je izjavil, da tudi dvorana s tisoč sedeži ne bi mogla ustrezno povpraševanju po vstopnicah.

Svečana premiera se je pričela z uvodno besedo upravnika Doma JLA, prisotne glavne igralce Borisa Hrčiča, Mira Nikoljč, Rudolfa Kukića in Jožo Gregorinca pa je v imenu kulturnih delavcev in Novomeščanov pozdravila Mira Kobec. Po predstavi filma, ki ga lahko ocenimo kot prav dobroga, so se predstavili glavni igralci, ki jih je prisotno občinstvo toplo pozdravilo, mladince pa so jim izročile šopke cvetja.

Svečane premiere filmov, katerim prisostvojuje tudi glavni ustvarjalec, so velikega propagandnega pomena. Tudi v Novem mestu, kjer je zanimanje za domače filme precej slabo, je ta svečana premiera dosegla svoj namen. To je bil prvi polokus, da se tudi v manjših mestih dvigne zanimanje za domačo filmsko proizvodnjo, zato to pobudo uprave Doma JLA — ki nas je že večkrat ugodno presenetila — toplo pozdravljamo. Upamo, da bomo kaj podobnega spet kmalu doživeli.

Mira Nikoljč in Boris Hrčič v filmu »Naša pota se razhajajo«.

Notranjopolitični tedenski pregled

OCENA: PRAV DOBRO

Na nedavni seji je Zvezni izvršni svet ocenil gospodarjenje v prvih sedmih mesecih tega leta. Zato bo prav, da bralce seznanimo vsaj z nekaterimi podatki, ki kažejo, da smo letos doslej prav lepe uspehe, mimo tega pa opozorimo na tiste težave, ki preprečujejo, da uspehi niso še boljši.

Proizvodnja v industriji se je povečala v tem času za 19%. Od tega največ v elektroindustriji za 37%, v proizvodnji nafte za 36% itd. Edino proizvodnja tobačne industrije je pod predvidenim planom, toda treba je upoštevati, da bo ta šele začela predelovati tobak iz letošnje letine.

Industrija je dosegla take uspehe predvsem zaradi tega, ker je dobro preskrbljena s surovinami in polizdelki za predelavo. Vendar tu je prvo vprašanje, na katerega bomo morali biti v prihodnjih letih pozorni. Večina surovin moramo uvažati in pokazalo se je, da se naša industrija premojo prizadeva, da bi si oskrbela domače surovine tudi takrat, ko bi bilo to možno. Ze nekaj primerov poznamo, ko domače tovarne težko prodajo svoje izdelke, predvsem polizdelke, drugim tovarnam, ki naj bi jih uporabile za proizvodnjo končnih izdelkov. Te tovarne so se usmerile edinele na nakup v tujini, čeprav bi bili domači polizdelki in surovine povsem dobre. Glede na to, da je naš izvoz porastel, hkrati pa tudi uvoz, bomo morali

zato veliko bolj uporabljati domače surovine tam, kjer je to možno.

K tako visoki proizvodnji v industriji so pripomogle tudi zadovoljive količine električne energije, predvsem pa dejstvo, da so lahko tovarne svoje blago prodale. Zaloga se namreč niso povečale, marveč narobe, marsikje so celo manjša kot lansko leto ob istem času. Prodaja industrijskega blaga je bila možna zaradi dveh razlogov: v občinskih in okrajnih investicijskih skladih se je nabralo letos za okoli 60 milijard dinarjev več sredstev kot lani. Zato po občinskih več grade in seveda več pokupijo. Drug razlog za uspešno prodajo industrijskega predvsem potrošnega blaga pa so povečani plačni skladi. V prvih sedmih mesecih so se znatno povečale plače namoščenecv in delavcev. Vrednost realne plače je za 9% večja. Potemtakem lahko trdimo, da se je za toliko povečalo tudi nakupovanje industrijskih proizvodov, kajti hrane v tem času nismo prodali kaj več kot v preteklih letih.

K doseženim uspehom v industriji pa je prispeval svoje tudi drugačen način delitve dohodka. Čeprav ta način še ni bil najboljši, je vendarle spodbudil mnoge kolektive k temu, da povečujejo proizvodnjo. V istem času ni bilo zaposlenih veliko novih delavcev in po prvih podatkih se je produktivnost dela povečala za 12%.

V letošnji gospodarski dejavnosti sta povzročali težave dve ozki grli kot pravimo: gradbeništvo in promet. Niti prvi in niti drugi ne zmagujeta vseh nalog, ki jih od njih zahteva velika industrijska proizvodnja. Zato govorimo o ozkih grlih, češ skoznje ne moremo spraviti vsega, kar bi bilo treba. Gradbeništvo je še vedno tako zaostalo in slabo opremljeno s stroji, da ne more dohiteti vseh gradenj. Za gradnjo stanovanj je letos na razpolago okoli 60 milijard dinarjev, toda prav zaradi pomanjkanja gradbenega materiala in gradbenih podjetij, ki bi gradila hitreje, vsega tega denarja brščas ne bomo mogli uporabiti. Tako smo prišli v čudno zagato: stanovanj nam primanjkuje, denar je na razpolago, stanovanj pa vendarle ne bo. Zato bomo morali že v prihodnjih letih porabiti večja sredstva za mehanizacijo gradbenih podjetij.

Podobno je s prometom. Čeprav je promet na železnici za 14% večji kot v lanskih prvih sedmih mesecih, železnica ne bo zmogla prevoziti vsega blaga zaradi večje industrijske proizvodnje. Ker pa je letos še izredno dobra letina, bodo težave s prevozom pšenice in sladkorne pese od proizvajalca do tovarn za predelavo in potrošnika pravi rešen problem. Ze v prihodnjem letu bomo morali zato tudi za železnico doletiti več sredstev.

K temu pregledu uspehov dodajmo še podatke o izvozu. V letošnjih prvih sedmih mesecih smo izvozili za 11 milijard dinarjev več blaga kot lani. Toda obenem je še bolj porastel uvoz in si bomo morali prizadevati, da zmanjšamo razliko med izvozom in uvozom.

VREME

ZA ČAS OD 11. DO 20. OKT. Okrog 11. ali okrog 14. oktobra (morda tudi obkraj) padavine z neurji in močnimi ohladitvami, sneg skoraj do nižin. Zatem jutro, večina jasno vreme z surotnimi meglami. Sprva hladna jutra s slano, pozneje postopno topleje. V. M.

Občni zbor v težkem vzdušju

Kako dela Vodna skupnost Stična-Trebnje — Samovolji posameznikov je treba narediti konec — Škodljivo samoljubje zavira večji delovni polet pri napeljevanju tako potrebnega vodovoda

Dolgo ni bilo letošnjega običnega zбора Vodne skupnosti Stična. Bil je šele 29. septembra v Trebnjem. Čeprav nimamo vesti o zaključku zбора, vendar lahko trdimo, da ni razrešili nekaterih stvari iz poslovanja Vodne skupnosti, zlasti pa ni odstranil škodljivega trenja in nezajenja.

Kako se ljudje zanimajo za gradnjo tega vodovoda, je pokazala udeležba na občnem zboru. Udeležili so se prav vsi izvoljeni delegati, prav tako pa tudi predstavniki obeh okrajev in republiške Vodne skupnosti.

Občni zbor se je zataknil že pri predlaganju dnevnega reda. Javni pravobranilec OLO Novo mesto se ni strinjal, da bi sprejel nova pravila Vodne skupnosti, ker delegati niso bili z njimi dovolj seznanjeni. Pozneje je razprava se je pokazala, da sta v novih pravih sporni dve točki, to je kaj naj bo sedež skupnosti in če naj bodo podjetja tudi člani Vodne skupnosti ali ne. Izvolilo so posebno komisijo, ki bo podrobno preučila nova pravila in jih predložila v odobritev prihodnjemu občnemu zboru.

Revizija poslovanja Vodne skupnosti, ki jo je napravil finančni inšpektor OLO Novo mesto, ni dala odgovora na tista vprašanja, ki najbolj zanimajo žilane Vodne skupnosti v občini Trebnje. Ni razčistila vprašanja, ali so (in v koliki meri) šla sredstva, namenjena gradnji glavnega vodovoda, za stranske odcepe ali ne. Revizija je hotela ugotoviti, ali je bilo finančno poslovanje pravilno ali ne, v kar ni nihče dvomil, ni pa odgovorila glede vprašanja namenskega trošenja sredstev. Revizor je na kraju povabila zapeljavo tajniku Stefanu Klavnu, čeprav je bilo iz poročila revizije in iz podpisa predsednika ter članov upravnega odbora razvidno, da je delal precej po svoji glavi in ni upošteval sklepov upravnega odbora.

Do konca lanskega leta je bilo porabljeno za gradnjo vodovoda 109.477.000 dinarjev. Od tega je 48 milijonov dala republika iz sklada pomoči Primorski, Dolenjski in Koroški. Ker bi bil okraj Ljubljana okolica ni bil zatev v tej pomoči, je jasno, da je bilo danih teh 48 milijonov dinarjev kot pomoč okraju Novo mesto. Ta sredstva so bila porabljena za gradnjo glavnega vodovoda na območju občine Stična, zato bi morala občina Stična ali okraj Ljubljana dati enak znesek za gradnjo glavnega vodovoda na območju občine Trebnje. To za devet, morala urediti okraj med seboj. Dogovor o tem še ni podpisan.

Letos je bilo malo del na vodovodu. V glavnem so le zamenjali po pomoči v tovarne vzrlečne neustrezne cevi proti zbiralniku na Medvedkuju. Nadaljevanje gradnje proti Veliki Lokci, je zavrnjeno. To tisto, o čemer smo že pisali v našem listu, to je — nedelovanje upravnega odbora: saj pet mesecev sploh ni imel seje, nerazrešeno vprašanje, koliko sredstev je ali ni imela skupnost za le-

sežer prenesti v Trebnje, kjer bo v bodoče središčem gradbenih del. Stični sodijo, da bi bila to moralna kifurta Stični, kjer je zrasla pobuda za ta vodovod in kjer so glavne vodovodne naprave ter tudi remonta delavnica. Ker se niso mogli zediniti, so tudi to vprašanje prepustili posebnim komisijam v rešitev.

Ce kaj, potem je gotovo povsem odveč in škodljiva razprava o kraju, kjer naj bo sedež ustanove. Vsekakor je pravilno, da je vodovod gradbenih del čim bližje gradbišču. Torej bi vodovod gradnje moralo ostati sedaj v občini Trebnje. Bolj kot to pa bi bilo treba — in morda samo to! — rešiti vprašanje odstranitve posameznikov iz operativnega vodstva gradnje, to je ljudi, ki ne upoštevajo sklepov upravnega odbora in ostalih forumov Vodne skupnosti, pač pa delajo po svoje, ne glede na njihove sposobnosti. Taki ljudje ne bi smeli vsaj pri samih odločitvah.

Glode smena Vodne skupnosti pa so se sporazumeli, da se bo v bodoče imenovala »Vodna skupnost Stična-Trebnje«.

Na dnevnem redu občnega zбора so bile še volitve upravnega odbora, sprejetje gradbenega programa za prihodnje leto, sprejetje proračuna vzdrževalnih stroškov, določitev vodarine, odškodnina mlakarju Okornu v Drmočniku, sklep o plačevanju pristojnine, pritožbe in predlogi ter razno. O tega bomo še poročali. Žal so zastopniki OLO Novo mesto predčasno odšli z občnega zбора.

Predsednik upravnega odbora je v imenu stiške skupine še predlagal, naj bi bila član Vodne skupnosti tudi podjetja in ustanove. To je gotovo umestna stvar, vendar pa bi bilo prebrati določiti pod kakšnimi pogoji lahko postane podjetje ali ustanova član. To bi morala med drugim vsebovati nova pravila. Iz tega razloga so imeli Trebnjanci pomisleke proti temu predlogu. Stičnani pa so sumili, da se Trebnjanci boje preglaševanja, ker bi v tem primeru Stični, ki imajo več podjetij kot Trebnjanci, imeli več delegatov.

To ljubosumje je bilo zlasti očitno pri razpravi, kje naj bo v bodoče sedež Vodne skupnosti. Trebnjanci menijo, da bi morali

Oglejte si pomembno bogastvo na razstavi slovenskih slikarjev in kiparjev v Kostanjevici na Krki!

Več obrizga blato od nog do glave. Večkrat tudi lahko opazijo kako žiljanjski kofler — je bolj pačena in se nosijo, ko vidi svoje žrivo, kako se usunkajo. Re pa je, da niso vsi taki, da nekateri poznajo bonton in vživijo počasi ali celo ustajajo. Tem velja vsa pohvala. Ali ne bi bilo umestno, da na razstavi, točič in soferje govore inštruktorji tudi o tej piali srčne kulture, skratka o toferskem bontonu! Tudi pri notranji upravi naj bi o tem razmislili in takim brezvestnim soferjem povedali nekaj pravil o lepem vedenju. Vsak voznik se mora zavestati, da mora vladati tudi na cestah tovarištvo.

Mnogi brezobzirni soferji smatrajo tudi za posebno sjanstvo, če zvečer ali ponoči ne zaslišijo močnih luči ob prečanju v kolestnem vozniku, motoristom ali skajino pešcu. Ob takih srečanjih kaj rado pride do nesreče, konji se splašajo, divjaki soferji pa drviljo v noč, ne da bi pomislili, kaj lahko povzročijo njihova brezobzirnost ali neumnost.

Ne morem pozabiti nekaj trenutkov iz letošnje avtomobilske vožnje na relaciji Dubrovnik — Kotor — Cetinje, kjer sem obiskoval vestnega soferja, ki je res z vsem srcem in slovesnim odzvonom do vsakega potnika ali vozila na cesti pravilno ravnal, na pomagal, vozilo ustavil ali z lepo besedo opozoril kolestarja ali pešca, da ne dela prav. Kljub večkrat slabim stečem je vožnja lepo tekla. Prav prijetno je bilo tudi videti, kako so soferji med seboj pomagali in se s kratkim signalom zahvalili za uslugo...
Da, marsikaj koristnega bi se lahko našli letosnji žilji v Crni gori. Zato res: tovariš! Izhij — več srčne kulture pri vožnji!

Vsi, ki se zanimajo za sodobno organizacijo in tehniko pisarniškega poslovanja, pišite po brezplačni prospekt za novo ilustrirano revijo »Sodobna pisarnarstva« na naslov uprave: Ljubljana, Gospoška 12.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Cetril oktober 1957 bo najbrž ostal zapisan v zgodovini kot prvi korak človeka v vesmirje. Na ta dan so namreč izstrelili v Moskvi tako imenovani sateliti, ki se zdaj že nekaj dni gibljejo okoli zemlje z brzino kakih 28.800 kilometrov na uro, tako da v devetdesetih minutah obkroži naš planet.

Novica o izstrelitvi umetnega planeta je presenetila skoraj vse svet. Zahodni znanstveniki so sicer stili, da se sovjetski znanstveniki doslej zelo velik napredek v raketni tehniki, niso pa pričakovali, da bodo Rusi tako kmalu poslali satelit v prostor. Še bolj jih je presenetila teža umetnega satelita — 83,5 kilogramov, medtem ko mislijo Američani izstreliti umetni satelit šele spomladi, težal pa bo samo kakih deset kilogramov. To na videz majhna razlika v teži pa v resnici pomeni velikano razliko v raketni tehniki, kakaj Rusi so morali — po ocenah zahodnih znanstvenikov — uporabiti več ton težke, trodelne rakete, da so pognali 83,5 kilogramov tako daleč v prostor — 800 do 1.000 kilometrov nad zemeljsko površino.

Zahodni znanstveniki so čestitali svojim sovjetskimi kolegom nad tem velikim tehničnim uspehom, ki pa ni samo tehnični uspeh. Da ne gre samo za tehnični uspeh, dokazuje razpoloženje v političnih in volajkih krogih na Zahodu, kjer s težavo prikrivajo razočaranje in nekakšen strah. Čeprav so zahodni znanstveniki že dolgo govorili in pisali, da Sovjetske zveze ne

gre podcenjevati in da je treba ravnati z njo kot z enakopravnim družabnikom na področju tehnike in znanosti, se je vendarle marsikdo na Zahodu, posebno v Ameriki, tolažil, da je Zahod predalče izpred Sovjetske zveze, da bi ga mogla kdaj dohiteti ali celo prehiteti. Dandanes sta tehnika in politika tako tesno povezani, da bo umetni satelit vplival tudi na razorožitevna pogajanja. Upajmo, da v dobrem smislu.

UMETNI SATELIT

Znanstveniki sicer lahko v celoti ocenijo, kaj vse si lahko obetajo od umetnega satelita, toda tudi laik ve, da bo satelit izrednega pomena za vremenoslovje in vremenske napovedi, ker je doslej vremenoslovska služba na svetu pokrivala samo kakih pet odstotkov zemeljske površine. Satelit in drugi sateliti, ki mu bodo sledili, bodo najbrž zrevolucionirali brezžične zveze in televizijske prenose. Toda za človeka najbolj mikavno in razburljivo dejstvo, da je bil storjen prvi korak na poti v vesmirje, trenutno na poti do Meseca.

Sovjetski znanstveniki že izjavljajo, da izpopolnjujejo vesmirske rakete, ki bo potovala na Mesec. Profesor Čebatarev meni, da je možno odpotovati na Mesec in se čez deset dni vrniti.

Seveda pomeni vrnitev na zemljo še najhujšo prepreko. Jasno je tudi, da v prvih raketah ne bodo ljudje, ampak kvečjemu živali in rastlinstvo.

Pri vseh teh uspešnih sovjetskih znanstvenikov pa je treba poudariti — kar tudi sami poudarjajo — da je izstrelitev umetnega satelita plod napora in dela vseh znanstvenikov sveta, da je vsak znanstvenik, ki se je s tem ukvarjal, ne glede na narodnost, prispeval k temu zmagovalju človeške tehnike in človeških sanj.

In tako zdaj kroži nad našimi glavami kakih 900 kilometrov visoko majhen predmet, ki pošilja signale na zemljo in sporoča ljudem nadvse pomembne podatke o gostoti zraka v teh višinah, o temperaturi, brzini in drugem. Za ljudi je ta občutek nekoliko nenavaden, ker živijo v dobi, ko se urednice največji drzne napovedi ljudi, ki so jih v preteklih dobah imeli v najboljšem primeru za fantaste, v najslabšem pa za norce. Toda brez domišljije ni napredka.

Počasi tudi umetni satelit ne bo več senzacija. Človeški rod se bo navadil nanj, kot se je navadil na letala, televizijo, radio in druge plovce človeškega duha in človeških rok. Gotovo bo zelo slovesen tisti trenutek, ko bo človek dosegel Mesec. Toda tudi takrat ne bo varen pred samim seboj. Zakaj če ne bo znal v družbi ustvariti trdnih pogojev za mir, je njegovo delo zaman. Upajmo, da ga bodo tehnični uspehi napravili modrejšega.

Za večje uspehe v kmetijstvu

Mehanizacija kmetijstva, obnova vinogradov in sadovnjakov, skrb za večji in boljši pridelek

(Prenos s 1. strani)
odkup seveda še mnogo večji. Hkrati bomo skušali drugo leto na posebni parceli dobiti in vzgojiti kvaliteten semensko koruzo, tako imenovano »melitsko trdinko«, ki naj bi se potem razširila po naših krajih.

Letos in lani so pri nas začeli obnovljati vinograde. Kako napreduje to delo?

V naši občini in v vsej Beli krajini je kajpak nuja obnova vinogradov in sadovnjakov. V Metliki bo kmalu dograjena velika vinska klet, ki bo sprejela veličanske količine vina oziroma grozdja. Tega pa morajo dati le načrtno obnovljeni vinogradi.

Letos je 15 gospodarjev na Grabrovcu prerigolala za vinograde 2 ha celine. Toda ta obnova ni bila načrtno izvedena in je vesek delal nekako po svoje. Bolje je bilo to izvedeno na Boldražu, kjer sta dva gospo-

darja prerigolala 1 ha ornice, nekdo posejane s teto. Tu so rigolali tudi v terasah, kar mnogim izpodbetka ni bilo všeč, pa so kmalu spoznali prednosti takega obdelovanja zemlje. Na tem kosu so zasadili predvsem črne trine sorte, to je portugalsko, modro frankinjo in žametno črtnico, ki dajejo na naših tleh znamenito, tudi v tujini cenjeno melitsko črtno.

Prav tako je letos na Grabrovcu 20 gospodarjev izkričilo 7 ha stelnikov. Te so rigolali 40 cm globoko, že letos in drugo leto bodo v nižjih legah posadili višnje, v višjih pa bruske. To naj bi bil nekaj vzoren sadovnjak z višnjami, hruskami in travnimi mešanici, s katero rega naj bi lastniki v naslednjih letih odvečni sadni pridelek prodali kmetijski zadrugi.

Prav zato, da bo v prihodnje obnova vinogradov in sadovnjakov smotnejša, je bilo več dni pri naši kmetijski zadrugi sklenjeno, da se osnujeta oaji

in širši odbor, ki naj bi na tem pregledala površine, določila, katere panoge in sorte bi v gotovih pogojih najbolje uspevale, določila način obdelave in podobno. Predvsem pa bo treba premagati konservativnost nekaterih ljudi, ki se iz slepe zaverovanosti v staro tako težko oprimejo novega in boljšega.

Torej so v vašem delu že opazni uspehi?

»Upam, da so, oziroma še bodo. Danes vidimo, da je strokovna pomoč našim kmetovalcem nujno potrebna. Toda mnogi od njih še vedno nezaujeto stojijo ob strani. Upajmo, da bo z uspehi in pozitivnimi rezultati, ki bodo v prihodnjih letih vidni, tudi to nezaupanje kmalu odstranjeno.«

Samo poravnana naročnina vam jamči tudi brezplačno nezgodno zavarovanje!

ZADEVA S KROMPIRIEM

(Prenos s 1. strani)
kmetijska zadruga Velika Loka, odkupuje krompir celo z lastno izgubo!

Slaba, lahko rečemo negospodarska odkupna politika in kratkovidnost imata za pridelovalce hude posledice. Ti krompir ponujajo, kar je željo čimprej prodati, zadruga ga pa nečelje odkupovati za Gospodarsko poslovno zvezo po ceni, za katero so se sporazumeli in po kateri ga je GPZ tudi pogodbeno prodala raznim odjemalcem, v glavnem Voljnim poštam. Če Gospodarska poslovna zveza ne bo mogla kupiti krompirja v našem okraju, ga bo šla seveda kupiti drugam, da izpolni pogodbeno dolžnost.

To pa pomeni, da bo lahko krompir naših pridelovalcev ostal neprodan. Treba je vedeti, da je krompirja dovolj tudi v drugih okrajih in da so pričeli v večji meri pridelovati krompir tudi v drugih republikah. Zato je vsako čakanje krompirja v našem okraju, ki bo šla seveda kupiti drugam, da izpolni pogodbeno dolžnost, ni v našo korist.

Prav zato so na zadnjem občnem zboru kmetijske zadruge člani predlagali, naj bi bilo drugo leto škropljenje izvedeno v vsej občini v nekaj dneh. V namen si bo melitska KZ nabavila še dve ali tri motorne škroplilnice in jih dala v uporabo po vaseh. Škropljenje naj bi bilo seveda obvezno, če ho-

lačja, ki ima lahko občutne posledice za dolenjske pridelovalce.

Cena devet din za kilogram krompirja je primerna in v njej kriti proizvajalčevi stroški, upoštevati pa je treba tudi zaželenost trga. Ponudba je letos večja kot povprečje. Pri zadrževanju pridelovalcev za večji pridelek ni bilo zama. Blaga je več, večji je tudi dohodek pridelovalca, čeprav je cena za kak dinar ali še manj nižja, kot so jo pričakovali.

Zelo kratkovidno mnenje imajo o cenah krompirja tudi nekateri kmetovalci. Na postaji Trebnje je prejšnjo nedeljo nek možakar godrnjal nad velikim pridelkom, češ, če bi bilo krompirja manj, bi bila cena višja. Preprost račun pove, da je hektarski donos (to je hektarji večji dohodek proizvajalec) večji, če pridelava 30.000 kg na hektar in prodaja krompir po 8 din, kot da bi pridelal le 15.000 kg in ga prodal po 12 din. In kaj bi rekli taki pametnjakoviči, ki vidijo v manjšem pridelku višje cene, če bi tako postavljali tudi delavci v tovar-

nah, pa bi na primer izdelali polovico manj čevljev, ceno pa zvišali za 100 odstotkov!

Meso se je podražilo!

Ko sem v ponedeljek, 1. oktobra spoznal za ceno na novomeškem živilskem trgu, so me kmetiče zavrnile: »V mesnico pojditte pogledat za cene! Res sem kar kmalu opravila na trgu, kajti bil je zelo slab zalehek. Jajc sploh ni bilo, imeli so le: kostanj po 50 din firki, zeinno solato po 50 din kg, paprike po 40 din kg, paradižnike po 40 din kg, čebulo po 100 din venec, hruske po 60 din kg, jabolka od 40—50 din kg. Gradje po 10 din kg. Bilo je tudi nekaj stonjic pletenih, domačega platna in lončevih izdelkov.

Pri mesarju sem že na prvi pogled videla, da so meso najbrže podražili, ker so ženske gledale na cenik in zmajevale z glavno. Tudi jaz sem se stegnila čez glavo in prebrala: govedina 250 din, telatna 300 din, svinina 250 din.

Upajmo, da podražitev mesa ne bo dolgo trajala in da bomo kmalu spet lahko zabeležili stare cene. Na sejmščici je bilo nekoliko bolj živahnega kot na živilskem trgu. Napredaj so pripeljali 1933 prašček, prodali pa so jih 1012. Govedje živina je bilo na sejmščici 250 glav, prodani pa so 113 glav. Prašček so prodali od 3.000 do 15.000 din, vole od 65.000 do 90.000 din, krave od 25.000 do 70.000 din in telice od 20.000 do 65.000 din.

Zadeva s krompirjem

Z dežjem 30. septembra se je tudi ozračje močno ohladilo in prvga oktobra je v višjih predelih prišlo snežiti. Sneg je padel skoraj do nižin. Pobediti je Gorjanec in druge hribe v okraju. Za kratko dobo je obležal celo nad Dobličko goro in nad Semčim, odnosno nad postajo v Kotu pri Semčju. V Miklarjih, Debelcem vrhu in še v višjih krajih je sneg obležal kar več dni.

Zadeva s krompirjem

Zadeva s krompirjem

Zadeva s krompirjem

Več srčne kulture

Jesenako delavje je pridno moči in blati nase ceste, ki mnoge v kotanjih, polne delavcev, je tako zelo klično in čestitje nek. Če se na njih pojavi oblog kolestar in pešec, pa se avtomobil, potem si lahko predstavljamo kakšen beg, tekanje in diranje povzročijo vse to na cesti. Zaganje, kletvine in težke besede hitre za drevesni avtomobil, ki v katerem se kad, kot bi vozil motorni tola po vodi. Večkrat ne pomaga skok v jarek, v breg ali za vogal hiše, ker

V TEM TEDNU NABIRAMO:

- List volčje češnje — beladone (180 din), hribske rese brez pecljev (500 din), maline (40 din).
  - Rastlino materine dušice (45 dinarjev), hribske rese (260 din), gladišnika (40 din), pitjelega dresna-moravca (40 din), vodne kreše (140 din).
  - Korenine krvavega mlečka (100 din), beladone (140 din), malega divjega janeža (350 din), velikega divjega janeža (250 dinarjev), baldrijana (260 din).
  - Plodove bezga (100 din), šipkove celega (50 din), šipkove luščine (200 din), gluge ali belega trna (33 din) črnega trna ali opraničice (30 din), punčkovina (800 dinarjev).
- OBVESTILO:** Nabirajte samo nasvedena zdravilna zelišča! Korenine velikega in malega divjega janeža naj nabirajo in odkupujejo samo tisti, ki ga dobro poznajo; nepravilno nabranih korenin ne bomo prevzeli.

MAKS VALE, predsednik občinskega ljudskega odbora Novo mesto:

Uspehi nam kažejo pot

Letos že tri milijarde in 120 milijonov dinarjev proizvodnje

Kljub omenjenim težavam (pomanjkanje proizvodnih prostorov in zastareli način proizvodnje) se je vrednost proizvodnje v industriji dvignila od l. 1955, ko je znašala 2 milijardi 433 milijonov, na 2 milijardi 915 milijonov v l. 1956. Za leto 1957 predvideva plan tri milijarde in 120 milijonov. Število zaposlenih v industriji se je povečalo od 1742 v letu 1955 na 1941 v letu 1957. Dvig proizvodnje je na eni strani pozitivna posledica povečanja obratov in števila zaposlenih, na drugi strani pa tudi posledica povečanja storilnosti v večini naših industrijskih podjetij. Tako se je v zadnjem letu dvignila storilnost dela v »Keramiki« od 57,5 ton na 1 zaposlenega na 25 ton ali za 90%, v Industriji perila za 18%, v Novotekstu pri proizvodnji volnene prediva za 49% in volneni tkanini za 41%, v Kremenu

KAKO JE S KMETIJSTVOM V NOVOMEŠKI OBČINI

V naši občini je 52 odst. kmečkega prebivalstva, ki je razdeljeno na 2.580 gospodarstev. Povprečno odpade na eno kmečko gospodarstvo 1,94 ha njiv, 0,52 ha travnika, 0,26 ha vinograda, skupno 2,72 ha obdelovalne zemlje, približno 1 ha košence ali pašnikov in 3,30 ha gozda; od živine pa okrog 3 goveda, 3 svinje, pol konja in 10 komadov perutnine.

Značilna je razdrobljenost gospodarstev, ki se še nadalje drobijo. Kmetje imajo povprečno premalo sadovnjakov in vinogradov, ki od vseh kmetijskih zemljišč prinašajo največje dohodke.

V oči padejo nizki pridelki pri vseh kmetijskih rastlinah, čemur ni kriva nevednost kmetovalcev, temveč izčrpanost zemlje in premalo gnojla. Večino gnojil je delno in s kakovostno slabim hlevskim gnojem, kar pa danes in pri sedanjih izpa-

ZITO BI IZ OBČINE LAHKO CELO PRODAJALI

Sedaj pridelamo povprečno 12—14 stotov belih žit in 14—15 stotov koruze na hektar, to je okrog 130 kg žita na prebivalca. Ker porabimo okrog 200 kg žita na prebivalca leto, moramo vsako leto okrog 70 kg žita na prebivalca, to je v občini 160 vagonov žita, kupiti. Z uvedbo dobrega semena in z rednim gnojenjem z umetnimi gnojili bi pa lahko pridelali na ha 28 do 30 stotov žita in koruze. S tem povečanjem bi na leto lahko iz občine celo prodali 182 vagonov žita. Tudi pri krom-

NI VSE DENAR — STROKOVNEGA ZNANJA JE PREMALO!

Pri živinoreji opažamo, da je od skupnega števila govedih premalo krav. V naši občini je od 100 govedj 44 krav, v bližnji občini Brežice pa je od 100 govedj celo 64 krav. Ker je premalo krav, ni dovolj telet in mleka. Brez posebnih ukrepov in stroškov pa je moč doseči, da bomo že v nekaj letih od 100 govedj imeli vsaj 60 krav. Povprečna letna volznost krav je 1000 litrov, 14% dobrih krav, ki so pod molzno kontrolo, pa

OBRTNA DEJAVNOST V OBČINI SE NI ZADOVOLJIVA

Pred vojno je bila obrt na področju novomeške občine precej razvita, vendar je imela skromna proizvodljiva sredstva. Ob koncu vojne smo imeli občutno zmanjšano število delavcev, pa je obrt, ki so začeli na novo, kar tovarni, se delala v težkih pogojih, z zastarelimi stroji in orodjem ter v neprimernih delovnih prostorih. V predvojnem letu smo se približali razvijanju obrti, obrt pa se je povečalo število zaposlenih. Leto 1945 je bilo zaposlenih v obrti skupno 492 delavcev, danes pa je zaposlenih v državni obrtnih podjetjih 462 delavcev in 219 v privatni obrti.

Predlogi topliških volivcev

Volivcem v Dol. Toplicah je poročal o dosedanjem delu občine predsednik ObLO Franc Markovič. Iz razgibanega razpravljanja po poročilu lahko strnemo predloge in želje Topličanov v tele zaključke:

Toplo pozdravljamo začetek gradnje odprtega športnega bazena, ki bo prinesel s tujstkim prometom našemu kraju večjo razgibanost. Predlagamo, da se vprašanje davno dotrajalih šolskih prostorov reši tako, da dobi šola sedanjo dvonadstropno stavbo Invalidskega doma, zdravilišče pa naj dobi sredstva za prizidavo ali nadzidavo sedanje kopališke doma, s čimer bi nadomestilo sobe v Invalidskem domu. Turistično društvo naj prejema zdraviliško takso, ki jo plačujejo gostje v zdravilišču, da jo bo lahko uporabilo za ureditev in oleskanje potov in cest. Sodelovanje kopališke uprave z društvom in krajevnim odborom SZDL naj bo tesnejše. — Potreb-

na je ambulanta lekarna z večjo izbiro osnovnih zdravil in pripomočkov, saj moramo zdaj iskati skoraj vsako malenkost v Novem mestu, kar povzroča mnogo zamud in nepotrebnih izdatkov. — Kulturnoprosvetno delo je močno nasozdalo; obnove zadružnega doma, iz katerega so pregnali nevarno lesno gobo, naj to popravijo. Zelimo pa, da pride v Toplice človek, ki bi lahko poučeval mladino glasbe. Končno naj se vendarle že uredi topliško pokopališče. Pozdravljamo skorajšnji začetek del za ureditev Sušice, za katerega je določenih 6 milijonov dinarjev.

D. Gregorc

Čemu ni konkurence

v preskrbi Novega mesta s sadjem in zelenjavo

Tako so spraševali volivci volilnih enot II. terena v Novem mestu, ko so na zboru po poročilu občinskega odbornika razpravljali o delu ljudskega odbora. Na račun trgovine Sadjem in zelenjavo, kot na račun združne trgovine je padlo precej gorkih. In upravičeni! Znano je — in pisali smo že o tem, pa se vendarle nič ne spremeni — da novomeški trg ni zadostno založen z zelenjavo, sadjem in pod. pridelki. Ker ni konkurence — vse kaže, kot da

nekomu ni ljuba — tudi ni izbiro, ne tekmovanja v zniževanju cen in ne prizadevanja, ustreči širokemu krogu gospodinj in drugih kupecev tako, kot

Gospodarski razgovori z USA

V Washingtonu so se začeli razgovori med predstavniki vlad FLRJ in USA, na katerih razpravljajo o nadaljnjem razvoju gospodarskega sodelovanja med obema državama.

to želijo ljudje. Novi odbor bo zahteval, da je treba vendarle že enkrat urediti tudi to zadevo, vsekakor moralno uresničiti. — Ni slučaj, da so volivci govorili največ o tem problemu. Trgovina je odgovorno področje v naši družbi in nikakor ne sme biti prepuščena samovolji posameznikov. Zal potrošniški svet v mestu še niso zaživel, sicer bi verjetno bilo tudi to že marsikaj narejenega!

In ostala vprašanja? Tu so: postavitve avtobusne čakalnice (lope) pred pošto je naljna, saj prihaja in odhaja vsak dan iz mesta več sto ljudi, ki so v slabem vremenu mokri, prežebli in upravičeno slabe volje. Avtobusna proga Novo mesto — postaja potrebuje več reda. Kako bo s tržnico in njenimi načrti? Treba bi ji bilo dati prednost pred zgraditvijo teniškega igrišča. Razen teh je v zapisniku še nekaj predlogov. Dalj se bodo uresničili, ker so pametni in potrebni.

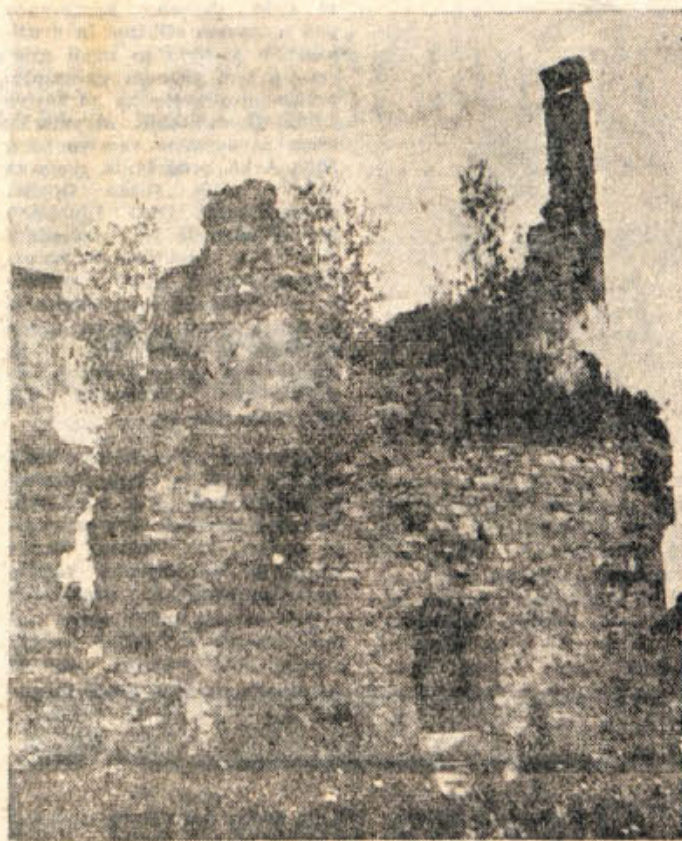
govoril o elektrifikaciji Sela-Sumberka. Ko so ljudje morali deloma tudi sami pomagati pri delu in prispevati v denarju, so mnogi tarnali in obupovali, kako bo bodo »prodani grunti« za elektriko in pod. Danes so vsi zadovoljni, ko jim elektrika že svetli, poganja mlino in druge stroje, iz marsikaterih hiš pa se oglasa radio. Zda! so na ta-ki poti tudi prebivalci Zafare, ki bodo, kot pravijo, zastavili vse sile, da bi tudi njim elektrika čimprej zasvetila.

Elektrifikacija podedelja je le eden izmed uspehov občine Žužemberk. Marsikateri nako-črta pa občinski ljudski odbor ni mogel uresničiti. Volivci bi morali vedeti, da je žužemberška občina med najrevnejšimi v Sloveniji, saj dobiva celno pomoč od okraja in republike, in kam gre ta denar? Vse pre malo vedo ljudje, koliko izda občina denarja za otroke v raznih vzgojnih domovih, koliko za stare in onemoglo občane, koliko stane zdravljenje tuberkuloze, raka in podobnih bolezni. Tudi davkoplačevalci so večkrat premalo disciplinirani in ne izpolnijo svojih dolžnosti do skupnosti.

Marsikaj pa bi prebivalci te in one vasi dobili več pomoči od družbe za elektriko, popravilo potov, zajeze studencev, gradnjo vodnjakov in pod. javna dela, če bi tudi sami pokazali več pripravljenosti za delo in predvsem več prizadevnosti!

Za uspešno delo v občini so potrebni razgledani, sposobni in delavoljni odborniki. Potrebna je zdrava kritika, potrebno pa je tudi več razumevanja, pomoči in sodelovanja volivcev z odborom!

Marija Korbar

Zavod za varstvo spomenikov LRS je pred kratkim začel s deli za delno ohranitev znanega žužemberškega gradu. Stolpe nameravajo očistiti, popraviti in pokriti, ostali zid pa bodo zavarovali pred nadaljnjim razpadanjem z betonsko ploščo. Za razvijajoči se tujski promet bo tako žužemberški grad spet postal znamenita privlačnost. — Na sliki: eden grajskih stolpov, ki ga je zob časa že močno načel. (Foto: Polde Gošnik)

Dober pridelek koruze

Kmetje na Hrvaškem pridelujejo, da bo znalši letošnji pridelek koruze 20 mte ali 30 odstotkov več kakor lani. Na podlagi tega računajo, da bodo znajali tržni viški okoli 20 tisoč vagonov.

Tudi pri nas je koroza letos lepa in navzlic spomladanskemu mrazu pravočasno zori. V Beli krajini so jo prejšnji teden že pospravljali.

in neprizadevanje uspehe tako v pridelku kot v rasti. Enoletne rastline so dosegle do pet metrov višine in že obilo rodile. Kmetijski strokovnjaki menijo,

da je kvaliteta pridelka razveseljiva ter da je treba začeti z večjo gojitvijo hmeljevih nasadov v Beli krajini, zlasti v okolici Vinice. Začetki je treba s najmanj petimi hektarji nasada, kajti le za tako površino je vredno zgraditi sušilnico hmelja. Sušilnica je pa pogoj za pridelovanje kvalitetnega hmelja. Viniki kmetje so pripravili na obnovo hmeljskih nasadov in pozdravljajo to zamilje, ker dobro vedo, da bodo s hmeljem povečali narodni in svoj dohodek ter si utrli pot do naprednega kmetijstva.

S poskusi hmelja na Vinici so pričeli agronomi kmetijske proizvajalnice zveze »Bela krajina«; zdaj se nadalje proučujejo obnove hmeljskih nasadov v Beli krajini.

J.S.

Izjema je KZ Novo mesto

Zbor volivcev so končali in kandidati za občinske zbornice in občinske zbornice proizvajalcev izbrani. Za vse volilne enote v okraju so bili kandidati izbrani na zborih volivcev, izjema je proizvajalna enota za zbor proizvajalcev kmetijske skupine splošne kmetijske zadrage Novo mesto.

Zbor volivcev kmetijske proizvajalnice skupine so bili večinoma po političnih občinah kmetijskih združenj. Tako je bilo zamisljeno tudi za kmetijsko zadrugo Novo mesto, ki ima okoli 1100 volilnih upravičencev. Po zakonu bi torej moralo biti na zboru volivcev te enote navzočih najmanj 110 volilnih upravičencev. Prišlo pa jih je le 29 (!).

Ker zbor volivcev te volilne enote ni bil sklicen, so se moral poslužiti drugega zakonskega določila. Kandidate isto bi predložila skupina državljani. Tako je kmetijska zadruga Novo mesto izjema med vsemi tristo-osmimi volilnimi enotami in še večjim številom gospodarskih organizacij v okraju!

Ne pozabite: od 28. septembra do 21. oktobra DOLENJSKI KULTURNI FESTIVAL V KOSTANJEVICI

Nagajanje ali nerazumevanje?

V Starem trgu ob Kolpi sta se zbor volivcev udeležila tudi sedanji ljudski poslanec tega področja Martin Zugelj in predsednik ObLO Crnomej Janez Zunič. Soglasno smo sklenili, da bo naš kandidat v bodočem ljudskem odboru občine Crnomej tovariš Zugelj.

O delu, nalogah in načrtih je poročal predsednik ObLO tov. Zunič, nakar smo razpravljali o gradnji zadružnega doma v Starem trgu. Načrte pripravljajo, graditi bi pa začeli prihodnje leto. Za letošnje bodo začeli postavljati javno tehnično. Prebivalci domačega okolja so pripravljeno opraviti vse prevozne in nestrokovna dela s prostovoljno udeležbo. Kredit za cestno razsvetlavo v Starem trgu je prav tako že zagotovljen in bodo začeli delati še to jesen.

Volivci so pa povedali, da je pereče vprašanje avtobusne zveze Stari trg—Crnomej, ki jo imamo zdaj je enkrat tedensko, vse ostale dneve pa vozi avtobus v Kotevje. Vožni red bi kazalo nujno spremeniti, kot je bil pred leti: trikrat v Kotevje, trikrat v Crnomej. To bo ugodno za vse vasi v Poljanski dolini, saj ima večina posestnikov vinograde v Maverlienu, pa tudi sicer imamo opravke v Crnomeju in vzdolž ceste do tja. Upamo, da ne gre za nagajanje podjetja, prosimo pa za upravičeno razumevanje naših želja.

Alojz Crnić

NAROČNIKI DOLENJSKEGA LISTA!

Te dni vas bo obiskal pismonoša s položnico naše uprave: poravnajte takoj zaostalo naročnino za drugo polletje 1957! Olajšajte njemu in nam upravno-finančno poslovanje domačega tednika!

Uprava Dolenjskega lista

Kaj je s kovačijo na Dvoru?

O ustanovitvi kovaškega podjetja v Dvoru pri Žužemberku je bilo že veliko govora, vendar podjetja še vedno ni. Bil so izdelani tudi načrti, ki pa baje niso bili primerni.

Kovačijo na Dvoru ima stavbo tradicijo. Zlasti so bili pred vojno znani nekateri izdelki dvorskih kovačev, kot razno domače orodje, sekire, pleščake, rezilniki, bradve in podobno ter orodje za gozdna dela. Prav dobrega orodja badi danes močno primanjkuje na trgu. Za vsa leta, po vojni životari ob Krki na Dvoru majhna kovaška delavnica, ki niti ne zasluži tega imena, tako žalostna je.

Res bi bilo treba pospešiti ustanovitve vsaj manjše kovaške delavnice na Dvoru. Naročili za dobre izdelke bi imela več kot dovolj.

Vse družbene organizacije vabi mo k naročilo nove ilustrirane revije »Sodobna pisarna«. Pisarniški ustuzbenec vseh vrst to bo nujno potrebovali za zboljšanje svojega dela. Zahtevajte prospekt pri upravi, Ljubljana, Gosposka 12.

Odličen pridelek prvega hmelja

da je kvaliteta pridelka razveseljiva ter da je treba začeti z večjo gojitvijo hmeljevih nasadov v Beli krajini, zlasti v okolici Vinice. Začetki je treba s najmanj petimi hektarji nasada, kajti le za tako površino je vredno zgraditi sušilnico hmelja. Sušilnica je pa pogoj za pridelovanje kvalitetnega hmelja. Viniki kmetje so pripravili na obnovo hmeljskih nasadov in pozdravljajo to zamilje, ker dobro vedo, da bodo s hmeljem povečali narodni in svoj dohodek ter si utrli pot do naprednega kmetijstva.

S poskusi hmelja na Vinici so pričeli agronomi kmetijske proizvajalnice zveze »Bela krajina«; zdaj se nadalje proučujejo obnove hmeljskih nasadov v Beli krajini.

J.S.

Izjema je KZ Novo mesto

Zbor volivcev so končali in kandidati za občinske zbornice in občinske zbornice proizvajalcev izbrani. Za vse volilne enote v okraju so bili kandidati izbrani na zborih volivcev, izjema je proizvajalna enota za zbor proizvajalcev kmetijske skupine splošne kmetijske zadrage Novo mesto.

Zbor volivcev kmetijske proizvajalnice skupine so bili večinoma po političnih občinah kmetijskih združenj. Tako je bilo zamisljeno tudi za kmetijsko zadrugo Novo mesto, ki ima okoli 1100 volilnih upravičencev. Po zakonu bi torej moralo biti na zboru volivcev te enote navzočih najmanj 110 volilnih upravičencev. Prišlo pa jih je le 29 (!).

Ker zbor volivcev te volilne enote ni bil sklicen, so se moral poslužiti drugega zakonskega določila. Kandidate isto bi predložila skupina državljani. Tako je kmetijska zadruga Novo mesto izjema med vsemi tristo-osmimi volilnimi enotami in še večjim številom gospodarskih organizacij v okraju!

Ne pozabite: od 28. septembra do 21. oktobra DOLENJSKI KULTURNI FESTIVAL V KOSTANJEVICI

NAROČNIKI DOLENJSKEGA LISTA!

Te dni vas bo obiskal pismonoša s položnico naše uprave: poravnajte takoj zaostalo naročnino za drugo polletje 1957! Olajšajte njemu in nam upravno-finančno poslovanje domačega tednika!

Uprava Dolenjskega lista

Kaj je s kovačijo na Dvoru?

O ustanovitvi kovaškega podjetja v Dvoru pri Žužemberku je bilo že veliko govora, vendar podjetja še vedno ni. Bil so izdelani tudi načrti, ki pa baje niso bili primerni.

Kovačijo na Dvoru ima stavbo tradicijo. Zlasti so bili pred vojno znani nekateri izdelki dvorskih kovačev, kot razno domače orodje, sekire, pleščake, rezilniki, bradve in podobno ter orodje za gozdna dela. Prav dobrega orodja badi danes močno primanjkuje na trgu. Za vsa leta, po vojni životari ob Krki na Dvoru majhna kovaška delavnica, ki niti ne zasluži tega imena, tako žalostna je.

Res bi bilo treba pospešiti ustanovitve vsaj manjše kovaške delavnice na Dvoru. Naročili za dobre izdelke bi imela več kot dovolj.

Vse družbene organizacije vabi mo k naročilo nove ilustrirane revije »Sodobna pisarna«. Pisarniški ustuzbenec vseh vrst to bo nujno potrebovali za zboljšanje svojega dela. Zahtevajte prospekt pri upravi, Ljubljana, Gosposka 12.

Gospodarski razgovori z USA

V Washingtonu so se začeli razgovori med predstavniki vlad FLRJ in USA, na katerih razpravljajo o nadaljnjem razvoju gospodarskega sodelovanja med obema državama.

to želijo ljudje. Novi odbor bo zahteval, da je treba vendarle že enkrat urediti tudi to zadevo, vsekakor moralno uresničiti. — Ni slučaj, da so volivci govorili največ o tem problemu. Trgovina je odgovorno področje v naši družbi in nikakor ne sme biti prepuščena samovolji posameznikov. Zal potrošniški svet v mestu še niso zaživel, sicer bi verjetno bilo tudi to že marsikaj narejenega!

In ostala vprašanja? Tu so: postavitve avtobusne čakalnice (lope) pred pošto je naljna, saj prihaja in odhaja vsak dan iz mesta več sto ljudi, ki so v slabem vremenu mokri, prežebli in upravičeno slabe volje. Avtobusna proga Novo mesto — postaja potrebuje več reda. Kako bo s tržnico in njenimi načrti? Treba bi ji bilo dati prednost pred zgraditvijo teniškega igrišča. Razen teh je v zapisniku še nekaj predlogov. Dalj se bodo uresničili, ker so pametni in potrebni.

Elektrifikacija podedelja je le eden izmed uspehov občine Žužemberk. Marsikateri nakočrta pa občinski ljudski odbor ni mogel uresničiti. Volivci bi morali vedeti, da je žužemberška občina med najrevnejšimi v Sloveniji, saj dobiva celno pomoč od okraja in republike, in kam gre ta denar? Vse pre malo vedo ljudje, koliko izda občina denarja za otroke v raznih vzgojnih domovih, koliko za stare in onemoglo občane, koliko stane zdravljenje tuberkuloze, raka in podobnih bolezni. Tudi davkoplačevalci so večkrat premalo disciplinirani in ne izpolnijo svojih dolžnosti do skupnosti.

Marsikaj pa bi prebivalci te in one vasi dobili več pomoči od družbe za elektriko, popravilo potov, zajeze studencev, gradnjo vodnjakov in pod. javna dela, če bi tudi sami pokazali več pripravljenosti za delo in predvsem več prizadevnosti!

Za uspešno delo v občini so potrebni razgledani, sposobni in delavoljni odborniki. Potrebna je zdrava kritika, potrebno pa je tudi več razumevanja, pomoči in sodelovanja volivcev z odborom!

Marija Korbar

IZ STAREGA TRGA OB KOLPI

V nedeljo, 29. septembra, dopoldne je bilo po polletnem občnem zboru združenj množično predvidljivo zborovanje pred šolo. Udeležilo se ga je okoli 150 ljudi. Na zborovanju je govoril o raznih gospodarskih in političnih dogodkih doma in v svetu ljudski poslanec te doline in kandidat volivne enote Stari trg, Martin Zugelj. Starostarji so prostori za zborovanje lepo okrasili.

Kmetijska zadruga Stari trg ima nekaj lastnih sredstev, s katerimi namerava pričeti graditi zadružni dom. Prav bi bilo, da bi se pred gradnjo pogovorili z drugimi ustanovami in zgradili večjo stavbo, v kateri bi bili tudi prostori za pošto, krajevni urad in drugo.

Tisti del ceste Tanča gora — Stari trg, ki je bil že deloma zgrajen, bodo sedaj dogradili. Z deli bodo pričeli takoj. Potrebno bi bilo čimprej zgraditi vrh gore — Dalnje njive, Bukovi godovi, ki propadajo v tem predele, pomenijo za vsako leto večjo izgubo.

V Trebnjem naglo raste novo železniško postajo posloje in bo, kot pravijo, do zime pod streho. Prejšnji teden so dogovorili še vse potrebne za strop nad pritriljem. Stavbo gradi Dolenjski gradbeno podjetje iz Grosuplja in vse kaže, da bo Trebnje po takih letih čakanja le dobilo eno najlepših dolenjskih postaj!

Največji avtobus

Po ulicah Amsterdama, glavne mesta Holandije, vozi avtobus, ki je gotovo največji na svetu, saj lahko naloži 150 potnikov. Avtobus je normalno visok, pač pa zelo dolg, v sredini pa ločen z nekakšnim mehkom, da se lahko obrača na ovinkih.

Semttertja po straško-topliški občini

Manjka učnih prostorov, ki bi ustrezali vsem zahtevam pouka in vzgoje. Soloobveznih otrok je v občini 833, učitelj je učiteljica pa 27 (od teh 3 moški). Za vzdrževanje šol in za plače prosvetnih delavcev bo občina letos porabila 19.274.000 din, 41 otrok na bo dobilo štipendij in socialnih podpor za 500.000 din. Šibka je pa pomoč občine društvom in organizacijam, saj dela na področju občine 6 obšedoborov raznih organizacij z vaskimi odbori in 12 raznih društev, za vse pa je bilo letos 1 milijon dotacij, tako da nekatera društva niso dobila ničesar. V občini sta tudi 2 stalna kinematografa.

Izdatki za socialno skrbstvo in zdravstvo naraščajo iz leta v leto. Kadrovske podpore znašajo letos 185.000 din, socialno ogroženi otroci: bodi dobili 689.000 din, za odrasle osebe v soc. zavodih in za redne podpirance je predviden znesek 984.000 din. Za zdraviljenje socialno šibkih državljanov v raznih bolnicah je občina plačala lani 2.800.000 din, letos gre pa ta znesek že v 3 milijone! Marsikdo se pravočasno ne začne zdraviti in čaka, da stane občino nekajsto bolezni oz. odravitev, tudi po 200 tisočakov in celo več! Tu bo treba še zdravstveno-prosvetno vzgoje in preprečevanja.

ZIVAHNA KOMUNALNA DEJAVNOST

Letos so bila dana znatna denarna sredstva za različna komunalna dela. Za obnovitvena dela v topliškem zadružnem domu je predvidenih 2.300.000 din, za podobna dela prosvetnega doma v Vavti vasi, ki ga dobi TVD Partizan, je pa namenjenih 400.000 din. Za napeljavo vodovoda v Vavtu vas, je določen znesek 1.800.000 din, za manjša asenacijska dela v vseh pa 60.000 din, predvsem za zajezitve studenca v Suhorju in za manjša popravila ter nakup inventarja za pokopališče.

Lani in letos je bilo danih za ureditve kina in manjša dela v straškem zadružnem domu 250 tisoč din, za delno kanalizacijo v Straži 200.000 din, za zadružni dom na Vrhnih selih 170.000 din, za dograditve sušilnice na Selih in ureditve stanovanja v zadružni hiši v Toplicah pa 450 tisoč din. Za popravilo mostu v Polju je šlo 840.000 din, za razna manjša dela, ureditve napeljališ, perič in pod. pa še 140.000 dinarjev. ObLO je tudi zamenjal odplačevanje obrovkov za vse tri zadružne domove s zneskom 560.000 din. Za popravilo gozdnih poti je bilo lani porabljenih 900 tisočakov, letos pa bo šlo za taka dela milijon in 22 tisoč dinarjev.

Veliko več kot so ljudje plačali davkov, je topliško-straška občina dobila v zadnjih 4 letih sredstev za druga komunalna dela, kot n. pr. 3.400.000 din za elektrifikacijo Obšče, Riglja in Poljan, 5.300.000 din za topliški vodovod, 70.000 din za gasilski dom v Podturmu, 18.700.000 din za zadružni dom in KZ Dvor v Straži, 3.100.000 din KV Vršna obšča in 740.000 din v kmetijskem obrat Zalog in Poljane za ureditve posestev, 1.200.000 din zdravilišče v Toplicah, šol v Vavti vasi in Toplicah za opremo 800 tisočakov in pod.

IZ STAREGA TRGA OB KOLPI

V nedeljo, 29. septembra, dopoldne je bilo po polletnem občnem zboru združenj množično predvidljivo zborovanje pred šolo. Udeležilo se ga je okoli 150 ljudi. Na zborovanju je govoril o raznih gospodarskih in političnih dogodkih doma in v svetu ljudski poslanec te doline in kandidat volivne enote Stari trg, Martin Zugelj. Starostarji so prostori za zborovanje lepo okrasili.

Kmetijska zadruga Stari trg ima nekaj lastnih sredstev, s katerimi namerava pričeti graditi zadružni dom. Prav bi bilo, da bi se pred gradnjo pogovorili z drugimi ustanovami in zgradili večjo stavbo, v kateri bi bili tudi prostori za pošto, krajevni urad in drugo.

Tisti del ceste Tanča gora — Stari trg, ki je bil že deloma zgrajen, bodo sedaj dogradili. Z deli bodo pričeli takoj. Potrebno bi bilo čimprej zgraditi vrh gore — Dalnje njive, Bukovi godovi, ki propadajo v tem predele, pomenijo za vsako leto večjo izgubo.

V Trebnjem naglo raste novo železniško postajo posloje in bo, kot pravijo, do zime pod streho. Prejšnji teden so dogovorili še vse potrebne za strop nad pritriljem. Stavbo gradi Dolenjski gradbeno podjetje iz Grosuplja in vse kaže, da bo Trebnje po takih letih čakanja le dobilo eno najlepših dolenjskih postaj!

Največji avtobus

Po ulicah Amsterdama, glavne mesta Holandije, vozi avtobus, ki je gotovo največji na svetu, saj lahko naloži 150 potnikov. Avtobus je normalno visok, pač pa zelo dolg, v sredini pa ločen z nekakšnim mehkom, da se lahko obrača na ovinkih.

Semttertja po straško-topliški občini

Manjka učnih prostorov, ki bi ustrezali vsem zahtevam pouka in vzgoje. Soloobveznih otrok je v občini 833, učitelj je učiteljica pa 27 (od teh 3 moški). Za vzdrževanje šol in za plače prosvetnih delavcev bo občina letos porabila 19.274.000 din, 41 otrok na bo dobilo štipendij in socialnih podpor za 500.000 din. Šibka je pa pomoč občine društvom in organizacijam, saj dela na področju občine 6 obšedoborov raznih organizacij z vaskimi odbori in 12 raznih društev, za vse pa je bilo letos 1 milijon dotacij, tako da nekatera društva niso dobila ničesar. V občini sta tudi 2 stalna kinematografa.

Izdatki za socialno skrbstvo in zdravstvo naraščajo iz leta v leto. Kadrovske podpore znašajo letos 185.000 din, socialno ogroženi otroci: bodi dobili 689.000 din, za odrasle osebe v soc. zavodih in za redne podpirance je predviden znesek 984.000 din. Za zdraviljenje socialno šibkih državljanov v raznih bolnicah je občina plačala lani 2.800.000 din, letos gre pa ta znesek že v 3 milijone! Marsikdo se pravočasno ne začne zdraviti in čaka, da stane občino nekajsto bolezni oz. odravitev, tudi po 200 tisočakov in celo več! Tu bo treba še zdravstveno-prosvetno vzgoje in preprečevanja.

ZIVAHNA KOMUNALNA DEJAVNOST

Letos so bila dana znatna denarna sredstva za različna komunalna dela. Za obnovitvena dela v topliškem zadružnem domu je predvidenih 2.300.000 din, za podobna dela prosvetnega doma v Vavti vasi, ki ga dobi TVD Partizan, je pa namenjenih 400.000 din. Za napeljavo vodovoda v Vavtu vas, je določen znesek 1.800.000 din, za manjša asenacijska dela v vseh pa 60.000 din, predvsem za zajezitve studenca v Suhorju in za manjša popravila ter nakup inventarja za pokopališče.

Lani in letos je bilo danih za ureditve kina in manjša dela v straškem zadružnem domu 250 tisoč din, za delno kanalizacijo v Straži 200.000 din, za zadružni dom na Vrhnih selih 170.000 din, za dograditve sušilnice na Selih in ureditve stanovanja v zadružni hiši v Toplicah pa 450 tisoč din. Za popravilo mostu v Polju je šlo 840.000 din, za razna manjša dela, ureditve napeljališ, perič in pod. pa še 140.000 dinarjev. ObLO je tudi zamenjal odplačevanje obrovkov za vse tri zadružne domove s zneskom 560.000 din. Za popravilo gozdnih poti je bilo lani porabljenih 900 tisočakov, letos pa bo šlo za taka dela milijon in 22 tisoč dinarjev.

Veliko več kot so ljudje plačali davkov, je topliško-straška občina dobila v zadnjih 4 letih sredstev za druga komunalna dela, kot n. pr. 3.400.000 din za elektrifikacijo Obšče, Riglja in Poljan, 5.300.000 din za topliški vodovod, 70.000 din za gasilski dom v Podturmu, 18.700.000 din za zadružni dom in KZ Dvor v Straži, 3.100.000 din KV Vršna obšča in 740.000 din v kmetijskem obrat Zalog in Poljane za ureditve posestev, 1.200.000 din zdravilišče v Toplicah, šol v Vavti vasi in Toplicah za opremo 800 tisočakov in pod.

IZ STANOVANJSKEGA SKLEDA JE BIL DOGRAJEN STANOVANJSKI BLOK V STRAŽI

Na široko o njih tu ne moremo razpravljati. Omenimo naj največje delo, ki se je že začelo: gradnja odprtega javnega bazena v Dol. Toplicah in gradnje, ki so z njim v zvezi: regulacija potoka Sušice, ureditve vprašanja šole v Toplicah, skrb za lepši zunanji videz Toplic in pod. Za zdaj je za novi bazen dovoljenih 17 milijonov din kredita, dela pa se bodo začeli, da bo tujski promet kmalu eden glavnih virov občinskih dohodkov naše občine. In prav tu čaka novo ljudski odbor straško-topliške občine največ hvalnega dela.

DOLENJSKE TOPLICE — POMEMBEN TURISTIČNI CENTER

Naštel smo le glavna dela, ki jih v občini pozna skoraj vsak državljan. Veliko dela so opravili tudi krajevni odbori, ki pa so le preveč čakali samo na finančno pomoč. Novi občinski odbor naj jim, da več sredstev, ljudje pa bodo že sami dali tudi pobude za vse kar je potrebno.

In nove komunalne naloge? Na široko o njih tu ne moremo razpravljati. Omenimo naj največje delo, ki se je že začelo: gradnja odprtega javnega bazena v Dol. Toplicah in gradnje, ki so z njim v zvezi: regulacija potoka Sušice, ureditve vprašanja šole v Toplicah, skrb za lepši zunanji videz Toplic in pod. Za zdaj je za novi bazen dovoljenih 17 milijonov din kredita, dela pa se bodo začeli, da bo tujski promet kmalu eden glavnih virov občinskih dohodkov naše občine. In prav tu čaka novo ljudski odbor straško-topliške občine največ hvalnega dela.

Na široko o njih tu ne moremo razpravljati. Omenimo naj največje delo, ki se je že začelo: gradnja odprtega javnega bazena v Dol. Toplicah in gradnje, ki so z njim v zvezi: regulacija potoka Sušice, ureditve vprašanja šole v Toplicah, skrb za lep

Zveza prijateljstva mladine Slovenije je organizirala prejšnji teden v Ljubljani široko delovno konferenco pod naslovom »Občina in družina«. Na posvetu so imeli referate o tem važnem vprašanju: predsednica sveta za zdravstvo LRS, Olga Vrabič, sekretarka sveta za socialno varstvo LRS, Nika Arko, predsednik sveta za šolstvo LRS, Milko Goršič, podpredsednik OLO Ljubljana Ivo Klemenčič ter predsednik obč. LO Ljubljana-Bežigrad, France Drobež. Njihova poročila so dopolnili med razpravo še drugi, zlasti pa je na koncu povedala še nekaj tehničnih in upoštevanja vrednih mislih organizacijska sekretarka CK ZKS Vida Tomšič.

»Mnoge žene še vedno posegajo organizacijo AFZ, vendar se pa v družini za napredek gospodinjstva, v vrstah žensk zadružnic, Rdečega križa, v društvi prijateljstva mladine in drugod naše hvalno področje dela...« je dejala na okrajni konferenci Zveze ženskih društev predsednica Francka Slavkova.

Skrb za družino, ki se odraža zlasti v skrbi za otroke, prehaja čedalje bolj na občino. Ta mora zajemati skrb za vzgojo staršev, za primerna stanovanja, za zdravstveno zaščito mater in otrok, za predšolsko vzgojo otrok, nuditi mora pomoč družini v obliki raznih uslužnostnih servisov, skrbeti za otroška igrišča, vrte in podobno.

V pogledu zdravstvene zaščite družine smo po vojni dosegli lep napredek. Številne bolezni zdravimo na račun družbe, imamo mnogo posvetovalnic in dispanzerjev, ki nudijo zdravniško pomoč vsem, ki jo potrebujejo, zlasti pa materam in otrokom. To zdravstveno pomoč je treba razširiti in okrepititi. Posebno je potrebna nuditi sistematično zdravstveno zaščito šoloobvezni mladini.

Občina Ljubljana-Bežigrad bo po izjavi predsednika Drobeža v bodoče zahtevala od graditeljev stanov, blokov, da zajamčijo tudi sredstva za gradnjo najbolj potrebnih objektov za uslužnostne dejavnosti, kot je trgovina, manjša obrtna delavnica, otroški vrtec in podobno. Seveda, vse to je treba prilagoditi splošnim in urbanističnim načrtom naselja in pogojem okolice. Prav tako bodo pri

steti. Ljudje, ki jim bomo pri volitvah zaupali vodstvo naših občin, naj bodo pravočasno seznanjeni s problemi, s katerimi se bodo morali spoprijeti. Od teh ljudi je v veliki meri odvisno, kako bo raste naš standard, kako se bo odražala skrb občine za družino in da bomo v ta namen zbrali čimveč lastnih sredstev. Sredstva občin bodo večja, potrebno pa je, da jih občina usmerja v to, kar bo vsem najbolj koristilo. Dvig proizvodnosti pomeni tudi dvig dohodkov, zato je treba dvigu proizvodnosti, zlasti še v kmetilstvu, posvečati vse skrb.

Delovno predsedstvo konference Zveze ženskih društev okrajnogo mesta.

OBČINA IN DRUŽINA

Poročila in razprava so se zlasti vrtela okoli gradnje novih šol, novih stanovanj in pravnih politike občin do tleh vprašanj. Stanovanjske skupnosti so družbeni organi, v okviru katerih bo treba reševati vsa vprašanja v zvezi z varstvom družine. Tu je treba organizirati posebne dnevne prostore za otroke zaposlenih mater in tudi druge, razne uslužnostne servise delavnic, ki bodo s ceninimi uslugami pomagala družinam. Servisna služba naj zlasti nadomesti drage hišne pomočnice in razbremeniti zaposleno ženo, tako so poudarili na posvetu.

gradnji novih šol zahtevali, da imajo te tudi popolne šolske kuhinje. Pri gradnji stanovanj se je treba izogibati luksuznim stanovanjem, pospešeno pa graditi primerna zdrava in udobna stanovanja, vendar samo v večjih stavbah, ker je to najceneje. To velja tudi za nove šole. Pri gradnji novih šol smo večkrat preveč razkošni, mnogo bolj, kot nam to dopuščajo naše razmere. Tovarišica Vida Tomšič je v razpravi poudarila, da je ta posvet v času, ko se pripravljamo na volitve ljudskih odborov, gotovo še prav posebno kori-

Tovarišica Vida Tomšič je tudi govorila o primereh luksuznih gradenj in poudarila, da če bi se na primer toliko ogledovalo v inozemstvu pri gradnji šol kot se ogledujemo glede standarda, ne bi gradili tako dragih šolskih stavb. Večkrat bi lahko z denarjem, ki ga porabimo za eno tako šolo, zgradili dve. Večkrat delamo z denarjem kot slabi gospodarji. Poudarila je še, da naši ljudje, ko kritizirajo majhne prejemke, pri tem upoštevajo samo tisto, kar prejmejo na roko, ne pa tudi tistega, kar dobi indirektno, v obliki socialnega in zdravstvenega zavarovanja ter v drugih oblikah.

Posvetovanje je bilo koristno in poučno. Prav bi bilo, da bi taka posvetovanja organizirali tudi po okrajih, o problemih, ki jih je nakazalo posvetovanje, pa naj bi razpravljali tudi na zborih volivcev in množičnih sestankih.

JE TO VZGOJA?

V pritlični hiši stanuje štiričlanska družina. Fantek in punčka, ljubka kodrolaščka, sta bila ves čas, odkar sta odrasla plenčkam, največ prepuščena materi, ker je oče zaradi službe ponajveč doma. Vendar materina vzgoja — kot vse kaže — ni prava. Okna stanovanja so večinoma zaprta in otročka sta vsa blede, dolga, ker sta v najnežnejši dobi užila premalo zraka in sonca, saj sta dneve in dneve prestala pri zaprtih oknih, gledajoč druge otroke na ulici pri igri, ne da bi smela med nje. Če se jima je kdaj pa kdaj to posrečilo, sta bila za to kaznovana.

Odprla so se mu vrata v prostost, ki jo tudi polno izrablja. Nič ni čudno, če se kje zaigra in ne pride pravočasno domov; nič ni čudno, če mu brnijo po glavi vse druge reči, samo učenje bolj malo, saj si hoče vendar nadoknaditi to, česar je dolga leta pogrešal. Vendar mati gleda to čisto drugače in kaznuje otroke za take »prestopke«. Hudo pa je, če prinese otrok iz šole popis. Tedaj zapoje palica svoj pesem. In ker otroška glavica zelo hitro pozabi svoje obljube in spet in spet zapade v »pregreho«, se tepež ponavlja skoraj iz dneva v dan. Otrokovi kriki prodirajo iz zaprte stanovanja na ulico, da se sosedje zgražajo nad materinim početjem. In posledice? Otrok sprejema to z nekimi posebnimi spoznanjem in postaja maščevalen. Za vse prežete udarce se maščuje nad drugimi otroci na ulici, pri igri.

Nekaj let starejši fantek je dorasel in šel to jesen v šolo.

Tako početje ni vredno materine. Morda bi bilo prav, če bi pri gospodinjstvem centru ali pri društvu prijateljstva mladine oz. v drugih organizacijah, kjer se zbirajo žene, ustanovili še oddelke za vzgojo mater! Za vse prepogosto srečujemo žalostne in zastarele pojme o »trdi vzgoji« s palico.

Otroško paralizozo je treba zatreti!

Cepljenje proti otroški paralizozo (ohromelosti) se bo kmalu začelo. Letos bodo cepljeni otroci, ki so bili rojeni prve tri mesece letošnjega leta, in vsi otroci, rojeni v letih 1951 do 1956. Torej predšolski. Poleg tega bo cepljenje zajelo tudi šolske otroke in drugo prebivalstvo. Da bi se zavedali, kaj s tem cepitvijo preprečujemo, je prav, da malo natančneje spoznamo to bolezen.

Opazamo, da se epidemija otroške paralize pojavlja vsako drugo leto. Lani je v našem okraju zbolelo okrog 30 ljudi. Približno ena četrtina je ozdravela brez posledic, ena četrtina je umrla, polovica pa je ostala bolj ali manj hroma. Naslednje leto v poletnih mesecih pričakujemo novo epidemijo, prav zato pa bomo že letos cepili. Ker je bilo največ obolelih v Sloveniji med 2 in 3 letom starosti, bomo cepili najprej predšolske otroke. Opazimo, da tako kot v vseh civiliziranih deželah tudi pri nas številno obolelih z vsako epidemijo raste. Ta otroška bolezen je postala torej bolezen civilizacije, in sicer zato, ker je higienski standard v splošnem vedno višji in ne pride do prekužitve z virusom že zgodaj, kar je značilno za

KDO JE POVZROČITELJ?

Otroško paralizozo povzročajo eden najmanjših virusov, ki je velik le 10 do 25 milijonink

Zdrav otrok — sreča družine in države.

Otroški hišni svet, tako so ugotovili, mora biti ena od oblik vzgoje mladega naraščaja. Seveda bi nikakor ne smel biti samrjen in to, da bi člani bili neka poročevalska služba za starše ali za hišni svet odraslih, češ ta in ta je neka razbil, oni se je pripravil in podobno. To bi bilo vzgojno povsem zgrešeno. Naloga otroškega hišnega sveta mora biti vse drugačna in pomembnejša. Tega so se stanovci na svoji konferenci dobro zavedali, zato so namenili v pomen otroškega sveta temeljito pretrepanje in osvetlitev. Kajti velike važne stvari je, na katere je treba računati — šolski in predšolski otroci, različne starosti, želje in nagnjenja posameznega otroka, navade, vpliv staršev in podobno. Znano je tudi, da otroci največ svojih slabosti kažejo izven doma ali šole, zato jim moramo dati pobudo in možnost, da se tudi sami, po svojih možnostih

Prvi otroški hišni svet

Zanimiv in zgleden poskus prebivalcev hišne številke 20 Jerebove ulice v Novem mestu

Zanimivo, koristno in vsekakor novo zamisel so uresničili prebivalci hiše št. 20 Jerebove ulice v Novem mestu. Na svoji hišni konferenci in na predlog nekaterih tovarišev so namreč sklenili, da naj se ustanovi otroški hišni svet. V razpravljanju o tem vprašanju so razčistili pomen, kakšen bo ta otroški hišni svet in kaj je pravih pravil njegova naloga.

korist otroških hišnih svetov in gotovo bo ta poskus rodil prav dobre sadove. Razen splošnih ugotovitev o potrebi in koristnosti otroškega hišnega sveta, pa so navzoči dali tudi stvarne predloge za delo z otroci. Naj nekatere omenimo.

Otroški hišni svet, tako so ugotovili, mora biti ena od oblik vzgoje mladega naraščaja. Seveda bi nikakor ne smel biti samrjen in to, da bi člani bili neka poročevalska služba za starše ali za hišni svet odraslih, češ ta in ta je neka razbil, oni se je pripravil in podobno. To bi bilo vzgojno povsem zgrešeno. Naloga otroškega hišnega sveta mora biti vse drugačna in pomembnejša. Tega so se stanovci na svoji konferenci dobro zavedali, zato so namenili v pomen otroškega sveta temeljito pretrepanje in osvetlitev. Kajti velike važne stvari je, na katere je treba računati — šolski in predšolski otroci, različne starosti, želje in nagnjenja posameznega otroka, navade, vpliv staršev in podobno. Znano je tudi, da otroci največ svojih slabosti kažejo izven doma ali šole, zato jim moramo dati pobudo in možnost, da se tudi sami, po svojih možnostih

Skupne konference so primerna oblika, ki lahko zajame otroke ne glede na starost, želje in dusevno obzornje. Nadalje je treba poskrbeti za skupen obisk otroških kinopredstav, otroških gledaliških predstav, skupni izleti, organiziranje zabavnih in športnih iger, kar otroke zelo veseli.

Na temelju razpravljanja in zaključkov na tej konferenci so sklenili, da bodo imeli skupno konferenco, na njej pa izvolili otroški hišni svet. Ta prva konferenca je bila za otroke izredno zanimiva. Vsakemu otroku je pripravljali odbor postal poziv na konferenco; že to je bil zanje velik dogodek. Na konferenci je govoril tov. Muzilović, ki je sknpaj s tov. Slavko Gluhar imel nalogo, da konferenco organizira. Otroci, tudi najmlajši, so ga pazljivo poslušali, po govoru pa izrazili svoje želje in stavili predloge: sankcije, izleti, kino, športne in druge igre; nekateri so bili tudi za pravilice,

Naš kmet je priden in delaven, to dobro vemo. Zal pa v marsikateri družini ta pridnost, ki je največkrat bolj podobna garanju kot delu, zahteva žrtve cel med otroci. Minil je dober mesec in šolski obisk v Podgradu (vsaj v višjih razredih) je porazen; komaj 76 odstotkov otrok redno hodi v šolo. Skoraj vsak dan manjka 10 do 11 otrok. Kljub prigovarjanju učiteljev ni uspeha. Starši se ne zavedajo, da je čas dela za otroke minil, da se je spet začelo učenje v šoli. Nočejo vedeti, da bo otrok zrasel, da bo življenje terjalo od njega znanja, ki bi si ga moral pridobiti v šoli!

Tako je bil v Jerebovi ulici, v hiši št. 20 ustanovljen prvi otroški hišni svet in izvoljen tudi odbor: predsednik je Olga Kovič, tajnik Slobodanka Dimič, člani pa Staško Muzilović, Nada Deljanović, Vojko Skrabl, Radenka Donat in Tonček Sporar.

Ta zanimiva in koristna pobuda stanovalec zaslužijo vse priznanje in pozornost, pa naj bodo uspehi otroškega hišnega sveta večji ali manjši. Vzgoja otrok je in mora biti naša velika skrb in je potrebno, da pri tem delu iščemo novih oblik in izkoriščamo vse možnosti, ki jih imamo pri vzgoji mladega rodu. Otroci so nam po svojem hišnem svetu sprejeli svoje obveze kot skupno nalogo, naloga staršev pa je, da jim vspenjajo čuti odgovornosti do teh obvez. Potem bo ta otroški hišni svet prvo otoko obrodil lepe sade, v njihove staršem in korist otrok in njihove bodočnosti. B.

Ni v Cerovcu nikogar sram?

Porazen šolski obisk na podgrajski osnovni šoli — Garanje otrok je mnogim staršem več vredno kot bodočnost te mladine, ki brez osnovnošolske izobrazbe ne bo mogla nikamor. — Čemu ne bi v takih primerih z vso strogostjo izvajali zakonskih posledic nad zaniknimi starši?

Naš kmet je priden in delaven, to dobro vemo. Zal pa v marsikateri družini ta pridnost, ki je največkrat bolj podobna garanju kot delu, zahteva žrtve cel med otroci. Minil je dober mesec in šolski obisk v Podgradu (vsaj v višjih razredih) je porazen; komaj 76 odstotkov otrok redno hodi v šolo. Skoraj vsak dan manjka 10 do 11 otrok. Kljub prigovarjanju učiteljev ni uspeha. Starši se ne zavedajo, da je čas dela za otroke minil, da se je spet začelo učenje v šoli. Nočejo vedeti, da bo otrok zrasel, da bo življenje terjalo od njega znanja, ki bi si ga moral pridobiti v šoli!

ozajdu več malomernosti in nezanimanja za zdravje otrok? — Da bi bili otroci zdravi in optimisti, dobivajo v šoli malico. Učitelstvo je želelo, da bi jedli v šoli vsi, saj imajo le redkeje res pravilno in izdatno prehrano. Toda spet je vrtes nerazumevanje. So družine, ki ne dajo otroku 3 dinarje za šolsko malico. Tudi take malenkosti nočejo utrpeti, otrok pa v šoli žalostno gleda druge, ki gredo v vrsto po malico. Mar ni takih staršev v Podgradu, Cerovcu in drugih vaseh tam okoli sram, da bolj ne skrbje za zdravje, srečo in bodočnost svojih otrok?

Dajmo delavcem pravilno pripravljene malice

Mladim delavcem in vsem onim, ki delajo na zdravju škodljivih mestih, nudi okrajni zavod za socialno zavarovanje skupno z okrajnim RK materialna sredstva iz sklada za preventivo za potrebe malice. Tako bodo mladoletni in socialno ogroženi delavci kruh in dodatke salame ali sira in mleko. Delavci na zdravju škodljivih mestih pa dobe mleko, ki ga jim oskrbe tovarne.

Hišnilno vrednost mleka žal ljudje še premalo poznajo. Vodstvo BELTA je tudi tu pokazalo vse razumevanje in omogočilo predavanje o mleku kot popolnem živilu v dveh obratih: v livarni, kjer dela okoli 70 delavcev, in v kovinskem obratu, kjer je zaposlenih nad 100 ljudi. Tudi drugje bi uslužbenke okrajnega gospodinjstvenega centra z veseljem pokazale pripravo izkusne malice.

milimetra. Oblike je okrople in, da bi ga mogli opazovati, ga moramo povečati do 100.000 krat. Zato ga z navadnim drobnogledom sploh ne moremo videti. Opazujemo ga z elektronskim drobnogledom, ki je zmožen takih povečav.

KAKO SE TE BOLEZNI NALEZEMO?

Bolnik ali kliconosec izloča virus s kapljicami, ki mu prše pri govoru, kašljanju, kihanju in dihanju iz ust in nosu, pa tudi z blatom. Zato se lahko okužimo že, če smo v bližini bolnika, s predmeti, na katere je virus padel iz zraka v bližini bolnika, z umazanimi rokami, ker smo jih pozabili umiti pred jedjo, in podobno. Če bolnikovi iztrežki služijo za gnoj, se lahko okuži zelenjava in voda, ki ima stik s kanalizacijo ali gnojščem. Virus živi izven bolnikovega telesa malo časa, vendar dovolj, da povzroči okužbo. Čim krajša je pot virusa od bolnika do zdravega človeka, tem verjetnejša je nevarnost.

KAKO SE OTROŠKE PARALIZO UBRANIMO?

Da ne pride do okužitve, moramo presekati pot med kliconoscem ali bolnikom ter med zdravimi ljudmi. To dosežemo z izolacijo bolnika v bolnišnico, z dezinfekcijo vseh predmetov, ki so prišli z bolnikom v dotik, predvsem pa z dezinfekcijo bolnikovih izločkov. Paziti je treba na osebno higieno. Nikdar ne smemo opustiti umivanja rok pred jedjo in po iztrebljanju. Preganjati in uničevati moramo mrčes, posebno muhe. Ob času epidemije se moramo varovati večjih naporov in športa, če imamo temperaturo in se slabopodutimo, ker napor lahko sproži paraliziranih stadij bolezni, ki bi sicer ne nastopil. Najboljša obramba pa je cepljenje proti otroški paralizoz.

KJE SE VIRUS NASELI V TELESU?

Po navadi se virus naseli na sluznici črevesja in šrela. Če ne gre naprej, kar je tudi v večini primerov, ima človek znake vnetja črevesja ali grla, lahko pa tudi tega ne in se počuti zdrav. Če virus prodre dalje v kri, nastanejo znaki splošne infekcije z oslabelostjo, bolečinami v mišicah, povišano temperaturo, skratka nekako podobno gripci. Če virus sedaj prodre od tod v možgane in hrbtnjač, se pojavijo paralize, včasih sledi tudi smrt.

KAKO BOMO CEPILI?

Cepili bomo s Salkovim cepivom, ki ga bomo uvozili iz ZDA. To cepivo je brez nevarnosti in trenutno najboljšje. Komplikacij se ni bati, ker bo vsak otrok na samem cepišču pred cepitvijo zdravniško pregledan. Ker je načrt cepjenja natančen, bodo cepili posebej za to izveščani zdravniki. Cepiti je treba trikrat in sicer stedi drugo cepitve en mesec za prvim, tretje pa čez pol leta. Samo eno ali dveje cepitvi ne pomagata.

ALI JE OTROŠKA PARALIZO OZDRAVLJIVA?

V večini primerih bolezen hitro prebolimo ali pa se ustavi pri gripoznem stadiju in ne prodre v živčevje. Takrat popolnoma ozdravimo in postanemo posled neodgovorni za to bolezen. Če pa je bolezen prodrla v centralni živčni sistem in so nastopile ohromitve, je stanje veliko resnejše. Večkrat se konča s smrtjo, včasih bolnik ozdravi popolnoma, nekateri bolniki pa ohrome več ali manj za vse življenje. Moderna medicina sicer pozna načine, da se ohromitve do neke mere izboljšajo, vendar je invalidnost trajna.

KAJ JE DOLŽNOST STARŠEV?

Starši prav gotovo žele svojemu otroku najboljšo. Dvomimo, da bi naši mater ali očeta, ki bi jima bilo useno, če njihov otrok zboli za paralizozo, ohromi ali umre. Da bi ne prišlo do takih žalostnih dogodkov, je ljudska oblast organizirala cepitve in dala velika sredstva v ta namen. Ker pa je otrok veliko in finančnih sredstev le premalo, bo prispevek 600 dinarjev za trikratno cepitve otroka znošla prav vsaka družina, ki ji je skrb za otroke pri srcu. Naj ne bo niti enega otroka, ki bi ne bil cepljen proti otroški paralizoz!

Dr. Božo Oblak

»Še pridite med nas!«

Tako so dejale žene na Radiovici, Božakovem in v Draščih, kjer so imele konec septembra nekajdnevne tečaje za vkuhanje sadnih sokov in zelenjavne Z gospodinjstvo učiteljico Zofko Jaki so prebile dolge večere nad kozarec za vkuhanje in se živo zanimale, kaj vse si lahko zdaj v jeseni še pripravijo, da bo tudi pozimi na mizi kaj presnega. Povsod so žene obžalovale, da takih tečajev ni še več in povsod so tudi vabile tovarišice učiteljico, naj še pride.

Izredno zanimanje za tečaje

Lani je bilo na 90 različnih tečajih za zdravo prehrano, za konzerviranje sadja, zelenjave, mesa in pod. 2448 žena in deklet. Vse tečaje je organiziral okrajni zavod za pospeševanje gospodinjstva. Letos je bilo na takih in podobnih tečajih že pred jesenjo, ko se začne glavno obdobje tega izobraževanja. Več ko 1600 žena in deklet. Potovalni gospodinjstvi tečaj začenja letos na Suhorju pri Metliki.

ČOKOLADA IMA NAJVEČ KALORIJ

100 gramov čokolade ima 506 kalorij, 100 gramov mesa 170 kalorij, 100 gramov kruha 250 kalorij in 100 gramov mleka 70 kalorij. Pri tem seveda niso upoštevane umetne kalorije, ki jih dobi človek, ko vidi cene čokolade, mesa in pod.

za izložbo otroških izdelkov, za likovno izložbo in stentas. Pozabili niso niti modelarstva, kdo bo najboljši pionir v šoli in podobno. Bilo je zelo zanimivo, ko so otroci po svoje, toda krepko poudarili, da se premalo zabavajo in da so zlasti najmlajši mnogokrat odrinjeni pri raznih skupnih igrah. Zato so starejši dečki in deklice prevzeli nalogo, da bodo pomagali najmlajšim. Na konferenci je bilo mnogo ploskanja, kajti otroci so bili navdušeni nad stvarmi, ki so jim bile obljubljene.

Izredno zanimanje za tečaje

Lani je bilo na 90 različnih tečajih za zdravo prehrano, za konzerviranje sadja, zelenjave, mesa in pod. 2448 žena in deklet. Vse tečaje je organiziral okrajni zavod za pospeševanje gospodinjstva. Letos je bilo na takih in podobnih tečajih že pred jesenjo, ko se začne glavno obdobje tega izobraževanja. Več ko 1600 žena in deklet. Potovalni gospodinjstvi tečaj začenja letos na Suhorju pri Metliki.

ČOKOLADA IMA NAJVEČ KALORIJ

100 gramov čokolade ima 506 kalorij, 100 gramov mesa 170 kalorij, 100 gramov kruha 250 kalorij in 100 gramov mleka 70 kalorij. Pri tem seveda niso upoštevane umetne kalorije, ki jih dobi človek, ko vidi cene čokolade, mesa in pod.

Slab odnos staršev do šole se kaže tudi v zamujanju. Često se zgodi, da je ob osmih v razredu komaj polovica učencev. In največkrat zamujajo prav tisti, ki so doma blizu Podgrada. Motiljo potuk, znanje je slabo. Otroci doma knjige sploh ne

ABECEDA mleka

tisto hrano, ki mu omogoči rast mišic, živčnega, kostnega, mišičnega in drugega tkiva. Beljakovina, ki je v mleku, ima od vseh beljakovin največjo biološko vrednost. Razen beljakovin vsebuje mleko tudi veliko količino maščob. V tesni zvezi z beljakovinami v mleku je kalcij, ki je skupaj s fosforjem važen gradbeni material za kosti in zobe. Harmonična zgradba mleka je dokazana tudi s tem, ker

vsebuje mnoge vitamine, med drugimi tudi vitamin D, katerega pomanjkanje povzroča angleško bolezen ali rahitis. Severnjaki, prebivalci Gronlandije, Aljaske, Norveške in drugih pokrajin, dobio ta vitamin v ribjih jetrih (saj tudi mi dodajamo otroku vitamin D v obliki ribjega olja). Važnejše od jeter je zadostna preskrba z mlekom. V tem pogledu so Islandci najbolj napredni, saj je izračunano, da znaša letna poraba mleka na eno osebo 400 l. Statistično se da dokazati, da je umrljivost dojenčkov prav v takih državah z ve-

liko porabo mleka, manjša. Najmanjši odstotek umrljivosti dojenčkov je na Švedskem, Finskem, Norveškem, Danskem, Holandiji, Angliji in v Švici. Tudi Kanada in Avstralija ne zaostajata. Za nižjani odstotek si razlagamo tako, da dobra oskrba matere s hranilnimi snovmi nudi že v času nosečnosti otroku vse tisto, kar potrebuje organizem v borbi proti boleznim.

Mleko je torej najbogatejši vir hranilnih snovi. V enem litru je toliko vitamina B2, A vitamina in še nekaterih drugih vitaminov, da je s tem dnevna potreba krita. Tudi apnenca je toliko kot ga v nobeni drugi hrani ne najdemo. Razen beljakovin in drugih rudninskih snovi in vitaminov, potrebuje človeški organizem še maščobe in ogljikove hidrate, ki jih prav tako vsebuje mleko. V mleku je maščoba razpršena v obliki kapljic, kar lepo vidimo pri kuhanem mleku, in v taki obliki je maščoba lahko prebavljiva, posebno za tiste, ki težko prenašajo mastno hrano. Iz vsega tega je razvidno, da prav mleko nudi vse tisto, kar nekateri največkrat iščejo in uživajo v obliki tablet. Če vam je le mogoče, ostanite raje pri naravni hrani, saj nam je narava dala z mlekom življenjski vir z neverjetno obilico hranljivih snovi.

Hišnilno vrednost mleka žal ljudje še premalo poznajo. Vodstvo BELTA je tudi tu pokazalo vse razumevanje in omogočilo predavanje o mleku kot popolnem živilu v dveh obratih: v livarni, kjer dela okoli 70 delavcev, in v kovinskem obratu, kjer je zaposlenih nad 100 ljudi. Tudi drugje bi uslužbenke okrajnega gospodinjstvenega centra z veseljem pokazale pripravo izkusne malice.

Hišnilno vrednost mleka žal ljudje še premalo poznajo. Vodstvo BELTA je tudi tu pokazalo vse razumevanje in omogočilo predavanje o mleku kot popolnem živilu v dveh obratih: v livarni, kjer dela okoli 70 delavcev, in v kovinskem obratu, kjer je zaposlenih nad 100 ljudi. Tudi drugje bi uslužbenke okrajnega gospodinjstvenega centra z veseljem pokazale pripravo izkusne malice.

Mleko je torej najbogatejši vir hranilnih snovi. V enem litru je toliko vitamina B2, A vitamina in še nekaterih drugih vitaminov, da je s tem dnevna potreba krita. Tudi apnenca je toliko kot ga v nobeni drugi hrani ne najdemo. Razen beljakovin in drugih rudninskih snovi in vitaminov, potrebuje človeški organizem še maščobe in ogljikove hidrate, ki jih prav tako vsebuje mleko. V mleku je maščoba razpršena v obliki kapljic, kar lepo vidimo pri kuhanem mleku, in v taki obliki je maščoba lahko prebavljiva, posebno za tiste, ki težko prenašajo mastno hrano. Iz vsega tega je razvidno, da prav mleko nudi vse tisto, kar nekateri največkrat iščejo in uživajo v obliki tablet. Če vam je le mogoče, ostanite raje pri naravni hrani, saj nam je narava dala z mlekom življenjski vir z neverjetno obilico hranljivih snovi.

F. M.

Glas združnika iz Šmarjete

Upravljanje in poslovanje kmetijske zadruge v Šmarjeti se zadnje čase zboljšuje, to pa zato, ker imamo že dobrih kadrov v upravnem odboru, v trgovini in knjigovodstvu. Povezani so med seboj in skupno rešujejo vsa vprašanja upravljanja, zato imajo uspehi. Trgovina in odkup v Šmarjeti in poslovavnica v Beli cirkavi imata vsak mesec podrugli milijon prometa, kar je za te pasivne kraje precej.

Pri polletnem običnem zboru zadruge, ki je bil 29. septembra ob polni udeležbi članov, smo videli iz poročila, da zadruška niha izgube, pač pa na nekaj dobička, s katerim krijejo izgube prejšnjega poslovanja. Nadzorni odbor in nekateri člani zadruge pa niso v najboljših odnosih, ker ti postavljajo za vzgled poslovanje prejšnje zadruge, češ, da so imeli večji dobiček; toda pri inventurah se je bilo ugotovilo, in tudi pri revizijah, da je bil večkrat primanjkljaj, zadruška pa je bila že v razsulu.

Dve zlati poroki v Novem mestu

V soboto 5. oktobra sta v bejni dvorani OBLO v Novem mestu na svečan način proslavila zlato poroko 2 para: Kira Franc in Vesel Ana ter znani Novomeščan Tinta Oskar in Vovčina Marija. V navzočnosti predsednika OBLO Maksa Valjeta in nekaterih občinskih uslužbencev, je imel podpredsednik OBLO Boris Andriani nagovor, podaril v imenu občinskega ljudskega odbora vsakemu paru 15.000 din, izročil diplome in jih pogostil.

Po svečanosti so se predstavniki novomeške občine zadržali dalj časa v razgovoru z zlatoporokenci.

so: Martin Jerele iz Brezovice, Tone Barborič iz Gorenje vasi in Franc Bevc iz Gorenje vasi.

Zadruška zaposluje v obeh poslovavnih dveh prodajalnih enega knjigovodjo, upravnik, traktorista in nakladarja.

Novovoljni odbor ima veliko novih načrtov, med njimi je nabava nove moštne vage, ki je v tem okolju nujno potrebna; organiziral bo s kmeti skupne nasade jabolk (okoli 3 ha), sprejel v rodovnik dobro živino in še veliko stvari, med katerimi nismo pozabili na predavanja o živilih.

IZ METLIKE

Bela krajina, deželja grozila in kostonja, je za mnoge ljudi v jeseni prav vabljiva. Tako je 28. septembra obiskalo Metliko 40 članov Društva učiteljev in profesorjev iz Domšal, naslednji dan pa je prišlo 140 članov Zveze vojnih invalidov iz Celja in okolice.

Zadnji metliški sejem v tork 1. oktobra je bil zaradi celodnevne dežja zelo slab. Na živinski trg je bilo pripeljano le malo živine in tudi živilski trg slabo založen. Malo bolje je bilo na blagovnem trgu, kjer je bilo zaradi bližajoče se zime prodanih precej čevljev in konfekcijskega blaga.

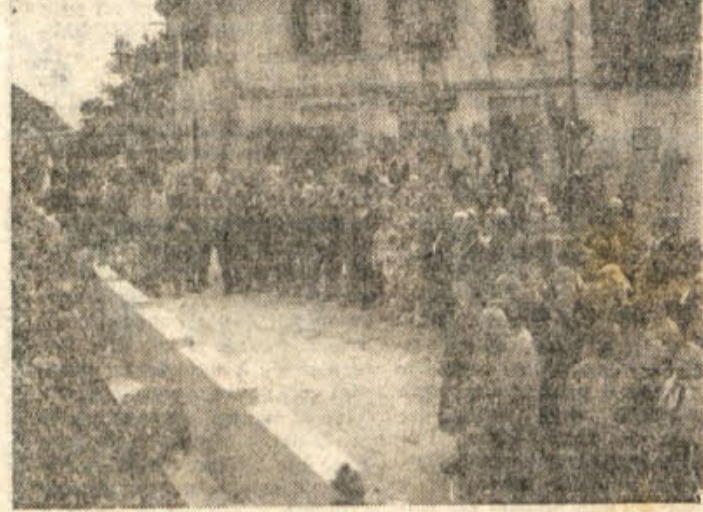
Za datum, s katerim naj bi se v metliški občini začela trgatev, je bil določen 10. oktober. Ker pa se je zaradi dežja, ki je prejšnji teden padal tri dni zapored, začelo grozde močno kvariti, so kmetje s trgatvijo pohnitili in okrog 5. oktobra že na splošno trkali po vinogradih, saj vremenska napoved tudi za naslednji teden ni obetala posebnega izboljšanja vremena. Škoda je, da zaradi prezgodnje trgatevine niso tako dobro, kot so vinogradniki sprva upali.

Šentjernejski

V nedeljo 13. oktobra bo ob 6. uri popoldne v Šentjerneju koncert slovenskih narodnih pesni in nastop humorističnega ansambla. Nastopili bodo razen Franja Milčičskega, Božo Groselj, Tone Kozlevar in priznani harmonikar Avgust Stanko. Ne zamudimo in nabavimo si pravčasno vstopnico v predprodaji pri Lampetu!

Član zadruge

Obisk vojnih invalidov

V nedeljo, 29. septembra, so vojaški vojni invalidi iz Celja vrtili nedavno obisk invalidov Dolenjske. Po enournem postanku v Novem mestu so se gostje odpravili v Belo krajino, na Suhorju so se ustavili, kjer jim je predsednik odbora ZVVI iz Novega mesta razložil hude boje v letih NOB v tem okolju. Sprejem močno gošče in pevskim zborom. Po pozdravu predsednika metliške Zveze vojnih invalidov tov. Pavla so Celjani položili venec pred spomenik Belokranjskega borca in si ogledali zbirke Belokranjskega muzeja. Po kosilu so se gostje odpravili na Radovico, kjer so jim domačini priredili pravcati parizanski miting. Pozno popoldne so po prisrčnem svidanju in gostoljubju zavitali domajnim narodni heroji tovariš Drago Maslo in predsednik odbora ZVVI tovariš Grm.

Pobuda odhoda ZVVI za medsebojne obiske je rodila lepe sode. Tak obisk zblížuje in so lepa vzpodbuda za nadaljnje delo v tej smeri.

Drobne iz Mokronoga

SZDL v Mokronogu je sklicala sejo odbora, na kateri se bodo pogovorili o nekaterih problemih vaških odborov. Dosedanje delo v zvezi s pripravami na volitve je namreč pokazalo, da nekateri vaški odbori sploh niso sodelovali v pripravih, drugi pa zelo slabo.

Prav zaradi tega bo treba urediti vaške odbore, da bodo kos nelegam pred volitvami in ostalem delu.

V Tednu otroka bo občni zbor Društva prijateljev mladine, roditeljski sestanki, seja Solškega odbora ter zdravniški pregled otrok.

Dela pri regulaciji Mirne se nadaljujejo s polno paro; z reguliranjem so že prišli iz Pijavice do Terusa.

Solska mlečna kuhinja na šoli Mokronog daje otrokom malico redno že od 15. sept. Posebno zadovoljstvo vlada med mladino zaradi dobrega kruha in okusnega sira, zlasti pa se zaradi tega, ker prejema jo hrano vsi otroci brez izjeme. Prihodnji teden bodo otroci prejimali poleg kruha in sira še mleko ali kavo.

Delo pri regulaciji Mirne se nadaljujejo s polno paro; z reguliranjem so že prišli iz Pijavice do Terusa.

Prosimo vse zainteresirane tovaršice in tovaršice, da se obrnejo na tajnika pripravljalnega odbora Porento Viktorja in tehničnega referenta Mavroviča Adolfa, bodisi z vprašanji ali z dobrih, koristnih predlogi.

Pozivamo vse kolešarje in kolešarke, mopediste in mopedistke, da se prijavijo v članstvo in tako omogočijo, da se ta šport pri nas razvije čim bolj množično.

Priljubljeni odbor kolešarsko mopedističnega društva

DOLENSKI OBEŠČEVALEC

Tedenski koledar

Sreda, 9. oktobra - Abraham Cetrtek, 10. oktobra - Daniel Petek, 11. oktobra - Samo Sobota, 12. oktobra - Maki Nedelja, 13. oktobra - Edvard Ronedelj, 14. okt. - Nedeljko Korošič, 15. oktobra - Terezija

KINO

«Kriška» - Novo mesto: od 11. do 14. okt. ameriški barvni filmski spektakl »Vzhodno od raja«, »Jadrane - Kotevje«: 9. in 10. okt. jugoslovanski film »Zenica«. Od 12. do 13. okt. ameriški film »Bosonski grofovi«. Kostonja: 9. okt. jugoslovanski film »Kilaura«, 13. okt. francoski film »Ženske so nevarne«. Straža: 12. in 13. okt. ameriški barvni film »Beg iz trdnjave«. Zupčevci: 13. okt. ameriški film »Moč orožja«.

POTUJOČI KINO

NOVO MESTO: predvaja film »Se živijo« v četrtek 10. oktobra, ob 19. uri na Dolži; v petek, 11. oktobra, ob 19. uri v Podgradu; v soboto, 13. oktobra, ob 19. uri v Beli cirkavi; v nedeljo 13. oktobra, ob 15. uri na Suhorju, ob 18. uri na Luži.

GLEDALEISCE

GLEDALEISCE V NOVEM MESTU: GOSTOVANJE V CRNOMELJU: V soboto, 12. okt. ob 20. uri: O'Neill »Ana Christie«. GLEDALEISCE V KOSTANJEVICI: Sobota, 12. okt. ob 20. uri: Lado Smrekar: Klostriški šolnik. Nedelja: 13. okt. ob 18. uri: F. Goodrich-A. Hackett: Dnevnik »Ane Frank«, Gostuje Celjsko gledališče.

MAKROGLASI

Kovači pozor! Prodajam ključ (francoski), močan, dolg 40 cm, nov, rezanje popolno s svedri za rezanje vijakov, ki reže 24, 28 in 32. Celo in nezapletljivo odvijanje in ploščo za stranski oženi. - Kranjci Jože, kovač - Karte- ljevo 2. p. Mirna peč.

Čestitke hudo vnelivo, primerno za vsako obrt, ob cesti Ljubljana - Novo mesto, z gospodarskim poslojem in vrhom, prodajam. Avtobusna postaja pred hišo, zemlje in gozda po želji, kmetijska, naslov v upravi lista (491-57).

Išem gospodinsko pomočnico. Je lahko začelna, samo da je sošolska. Goštes Ivanka, dentist, Kamnik.

Prodajam kuhinjsko kredenco, bel emaliran štedilnik in otroški vozček - Naslov v upravi lista (491-57).

Nalja sem zlat moški prstan z letnico. Lastnik ga lahko dobi pri Sosa-Rostan, Novo mesto, Strojarška pot 1.

OBVESTILA

Prodajam šivalni stroj Singer, ženski ali moški šivalni stroj - malo rabljen, moško in žensko kolo. Novo mesto, Ljubljana 13. Prodajam bukov voz za sečnjo: Naslov v upravi lista (493-57). Uslužbenka išče opremljeno sobo, plača do 4.000 din. Naslov v upravi lista (492-57).

OBVESTILA

Okrajna obrtna zbornica v Novem mestu razpisuje pripravljalnemu tečaju za obrtne pomočnike, ki nameravajo upravljati mojstrski izpit. Interesni naj se opredelijo v pisnem ali osebno v pisarni okrajne obrtne zbornice Novo mesto do 25. oktobra 1957.

OBVESTILA

Obveščamo žene, da bo od 18. oktobra dalje poslovala v prostoru Oskrajnega gospodinskega centra v Novem mestu švedska bolnišnica - pritrilje desno prikrojevavnica otroških oblačil. Tudi iz

OBVESTILA

Poročili so se: Hudočevac Milica iz Coklavice in Hudorovac Ana iz Kostanjevice - dekle; Kostanjeveci, 8. okt. jugoslovanski film »Kilaura«, 13. okt. francoski film »Ženske so nevarne«.

OBVESTILA

Umrila je Krasčevc Marija, iz Gor. Dobravice, stara 81 let.

OBVESTILA

V času od 28. sept. do 5. okt. je bilo rojenih 9 dečkov in 12 deklic.

OBVESTILA

Poročili so se: Stine Anton, ml. in Zgur Ida, delavka, oba iz Novega mesta. Brajdčič Henrik, voj. invalid in Brajdčič Matilda, oba iz Zabejka. Vidmajer Alojz, mizar in Bučar Ivica, trgovska pomočnica, oba iz Novega mesta. Ževnik Anton, uslužbenec in Colnar Ada, uslužbenka, oba iz Novega mesta. Modic Avgust, klepar in Brudar Dragica, delavka, oba iz Novega mesta.

OBVESTILA

Umrila je Umek Marija, učiteljica iz Cerovec, 73 let.

OBVESTILA

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Skarjak Anica iz Kanjarice - dekle; Kaluža Ana iz Livoda - dečka; Dimnik Julijana iz Dolenje vasi - dečka; Medle Pavla iz Gaberja - dečka; Avšič Anica iz Molega Slatnika - dečka; Gregorič Anica iz Irče vasi - dečka; Stepec Ivanka iz Novega mesta - dečka; Mavrin Terezija iz Dol. Težke vasi - dekle; Tome Analijsa iz Zuzemberka - dekle; Kukanec iz Novega mesta - dekle; Kukman Alojzija iz Jablana - dekle; Guštin Marija iz Draščevca - dečka; Jakopin Jelica iz Novega mesta - dečka; Ferše Antonija iz Novega mesta - dekle; Murga Stjepka iz Crnomelja - dečka; Zupčević Anica iz Cegelnice - dekle; Rauh Franciška iz Bilpe - dekle.

OBVESTILA

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Skarjak Anica iz Kanjarice - dekle; Kaluža Ana iz Livoda - dečka; Dimnik Julijana iz Dolenje vasi - dečka; Medle Pavla iz Gaberja - dečka; Avšič Anica iz Molega Slatnika - dečka; Gregorič Anica iz Irče vasi - dečka; Stepec Ivanka iz Novega mesta - dečka; Mavrin Terezija iz Dol. Težke vasi - dekle; Tome Analijsa iz Zuzemberka - dekle; Kukanec iz Novega mesta - dekle; Kukman Alojzija iz Jablana - dekle; Guštin Marija iz Draščevca - dečka; Jakopin Jelica iz Novega mesta - dečka; Ferše Antonija iz Novega mesta - dekle; Murga Stjepka iz Crnomelja - dečka; Zupčević Anica iz Cegelnice - dekle; Rauh Franciška iz Bilpe - dekle.

OBVESTILA

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Skarjak Anica iz Kanjarice - dekle; Kaluža Ana iz Livoda - dečka; Dimnik Julijana iz Dolenje vasi - dečka; Medle Pavla iz Gaberja - dečka; Avšič Anica iz Molega Slatnika - dečka; Gregorič Anica iz Irče vasi - dečka; Stepec Ivanka iz Novega mesta - dečka; Mavrin Terezija iz Dol. Težke vasi - dekle; Tome Analijsa iz Zuzemberka - dekle; Kukanec iz Novega mesta - dekle; Kukman Alojzija iz Jablana - dekle; Guštin Marija iz Draščevca - dečka; Jakopin Jelica iz Novega mesta - dečka; Ferše Antonija iz Novega mesta - dekle; Murga Stjepka iz Crnomelja - dečka; Zupčević Anica iz Cegelnice - dekle; Rauh Franciška iz Bilpe - dekle.

OBVESTILA

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Skarjak Anica iz Kanjarice - dekle; Kaluža Ana iz Livoda - dečka; Dimnik Julijana iz Dolenje vasi - dečka; Medle Pavla iz Gaberja - dečka; Avšič Anica iz Molega Slatnika - dečka; Gregorič Anica iz Irče vasi - dečka; Stepec Ivanka iz Novega mesta - dečka; Mavrin Terezija iz Dol. Težke vasi - dekle; Tome Analijsa iz Zuzemberka - dekle; Kukanec iz Novega mesta - dekle; Kukman Alojzija iz Jablana - dekle; Guštin Marija iz Draščevca - dečka; Jakopin Jelica iz Novega mesta - dečka; Ferše Antonija iz Novega mesta - dekle; Murga Stjepka iz Crnomelja - dečka; Zupčević Anica iz Cegelnice - dekle; Rauh Franciška iz Bilpe - dekle.

OBVESTILA

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Skarjak Anica iz Kanjarice - dekle; Kaluža Ana iz Livoda - dečka; Dimnik Julijana iz Dolenje vasi - dečka; Medle Pavla iz Gaberja - dečka; Avšič Anica iz Molega Slatnika - dečka; Gregorič Anica iz Irče vasi - dečka; Stepec Ivanka iz Novega mesta - dečka; Mavrin Terezija iz Dol. Težke vasi - dekle; Tome Analijsa iz Zuzemberka - dekle; Kukanec iz Novega mesta - dekle; Kukman Alojzija iz Jablana - dekle; Guštin Marija iz Draščevca - dečka; Jakopin Jelica iz Novega mesta - dečka; Ferše Antonija iz Novega mesta - dekle; Murga Stjepka iz Crnomelja - dečka; Zupčević Anica iz Cegelnice - dekle; Rauh Franciška iz Bilpe - dekle.

OBVESTILA

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Skarjak Anica iz Kanjarice - dekle; Kaluža Ana iz Livoda - dečka; Dimnik Julijana iz Dolenje vasi - dečka; Medle Pavla iz Gaberja - dečka; Avšič Anica iz Molega Slatnika - dečka; Gregorič Anica iz Irče vasi - dečka; Stepec Ivanka iz Novega mesta - dečka; Mavrin Terezija iz Dol. Težke vasi - dekle; Tome Analijsa iz Zuzemberka - dekle; Kukanec iz Novega mesta - dekle; Kukman Alojzija iz Jablana - dekle; Guštin Marija iz Draščevca - dečka; Jakopin Jelica iz Novega mesta - dečka; Ferše Antonija iz Novega mesta - dekle; Murga Stjepka iz Crnomelja - dečka; Zupčević Anica iz Cegelnice - dekle; Rauh Franciška iz Bilpe - dekle.

OBVESTILA

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Skarjak Anica iz Kanjarice - dekle; Kaluža Ana iz Livoda - dečka; Dimnik Julijana iz Dolenje vasi - dečka; Medle Pavla iz Gaberja - dečka; Avšič Anica iz Molega Slatnika - dečka; Gregorič Anica iz Irče vasi - dečka; Stepec Ivanka iz Novega mesta - dečka; Mavrin Terezija iz Dol. Težke vasi - dekle; Tome Analijsa iz Zuzemberka - dekle; Kukanec iz Novega mesta - dekle; Kukman Alojzija iz Jablana - dekle; Guštin Marija iz Draščevca - dečka; Jakopin Jelica iz Novega mesta - dečka; Ferše Antonija iz Novega mesta - dekle; Murga Stjepka iz Crnomelja - dečka; Zupčević Anica iz Cegelnice - dekle; Rauh Franciška iz Bilpe - dekle.

ZAHVALE

Lojka Jožefa s Pristave 1, p. Stopenje, se zahvaljuje zdravnikom za strahoteno hitro in seboj pomagajo za kroje. Cene izredno nizke. Pri krojevnicah bo odprta vsako sredo od 16. do 19. ure. Društvo za napredek gospodinjstva

ZAHVALE

Lojka Jožefa s Pristave 1, p. Stopenje, se zahvaljuje zdravnikom za strahoteno hitro in seboj pomagajo za kroje. Cene izredno nizke. Pri krojevnicah bo odprta vsako sredo od 16. do 19. ure. Društvo za napredek gospodinjstva

ZAHVALE

Lojka Jožefa s Pristave 1, p. Stopenje, se zahvaljuje zdravnikom za strahoteno hitro in seboj pomagajo za kroje. Cene izredno nizke. Pri krojevnicah bo odprta vsako sredo od 16. do 19. ure. Društvo za napredek gospodinjstva

ZAHVALE

Lojka Jožefa s Pristave 1, p. Stopenje, se zahvaljuje zdravnikom za strahoteno hitro in seboj pomagajo za kroje. Cene izredno nizke. Pri krojevnicah bo odprta vsako sredo od 16. do 19. ure. Društvo za napredek gospodinjstva

ZAHVALE

Lojka Jožefa s Pristave 1, p. Stopenje, se zahvaljuje zdravnikom za strahoteno hitro in seboj pomagajo za kroje. Cene izredno nizke. Pri krojevnicah bo odprta vsako sredo od 16. do 19. ure. Društvo za napredek gospodinjstva

ZAHVALE

Lojka Jožefa s Pristave 1, p. Stopenje, se zahvaljuje zdravnikom za strahoteno hitro in seboj pomagajo za kroje. Cene izredno nizke. Pri krojevnicah bo odprta vsako sredo od 16. do 19. ure. Društvo za napredek gospodinjstva

ZAHVALE

Lojka Jožefa s Pristave 1, p. Stopenje, se zahvaljuje zdravnikom za strahoteno hitro in seboj pomagajo za kroje. Cene izredno nizke. Pri krojevnicah bo odprta vsako sredo od 16. do 19. ure. Društvo za napredek gospodinjstva

ZAHVALE

Lojka Jožefa s Pristave 1, p. Stopenje, se zahvaljuje zdravnikom za strahoteno hitro in seboj pomagajo za kroje. Cene izredno nizke. Pri krojevnicah bo odprta vsako sredo od 16. do 19. ure. Društvo za napredek gospodinjstva

ZAHVALE

Lojka Jožefa s Pristave 1, p. Stopenje, se zahvaljuje zdravnikom za strahoteno hitro in seboj pomagajo za kroje. Cene izredno nizke. Pri krojevnicah bo odprta vsako sredo od 16. do 19. ure. Društvo za napredek gospodinjstva

ZAHVALE

Lojka Jožefa s Pristave 1, p. Stopenje, se zahvaljuje zdravnikom za strahoteno hitro in seboj pomagajo za kroje. Cene izredno nizke. Pri krojevnicah bo odprta vsako sredo od 16. do 19. ure. Društvo za napredek gospodinjstva

ZAHVALE

Lojka Jožefa s Pristave 1, p. Stopenje, se zahvaljuje zdravnikom za strahoteno hitro in seboj pomagajo za kroje. Cene izredno nizke. Pri krojevnicah bo odprta vsako sredo od 16. do 19. ure. Društvo za napredek gospodinjstva

ZAHVALE

Lojka Jožefa s Pristave 1, p. Stopenje, se zahvaljuje zdravnikom za strahoteno hitro in seboj pomagajo za kroje. Cene izredno nizke. Pri krojevnicah bo odprta vsako sredo od 16. do 19. ure. Društvo za napredek gospodinjstva

ZAHVALE

Lojka Jožefa s Pristave 1, p. Stopenje, se zahvaljuje zdravnikom za strahoteno hitro in seboj pomagajo za kroje. Cene izredno nizke. Pri krojevnicah bo odprta vsako sredo od 16. do 19. ure. Društvo za napredek gospodinjstva

ZAHVALE

Lojka Jožefa s Pristave 1, p. Stopenje, se zahvaljuje zdravnikom za strahoteno hitro in seboj pomagajo za kroje. Cene izredno nizke. Pri krojevnicah bo odprta vsako sredo od 16. do 19. ure. Društvo za napredek gospodinjstva

ZAHVALE

Lojka Jožefa s Pristave 1, p. Stopenje, se zahvaljuje zdravnikom za strahoteno hitro in seboj pomagajo za kroje. Cene izredno nizke. Pri krojevnicah bo odprta vsako sredo od 16. do 19. ure. Društvo za napredek gospodinjstva

ZAHVALE

Kolesarji in mopedisti se pripravljajo

NA DOLENSKEM ZACENJAVO ZOPET RESNO ORGANIZIRATI SPORT KOLEŠARJEV IN MOPEDISTOV

DELO PRIPRAVLJALNEGA ODBORA ZA ORGANIZACIJO KOLEŠARKEGA IN MOPEDISTIČNEGA SPORTA NA DOLENSKEM

Nedavno se je v Novem mestu na pobudo nekaterih tovaršev, ki jih zanima kolesarski in mopedistični šport, konstituiral pripravljalni odbor za organizacijo kolešarskega in mopedističnega športa v okraju Novo mesto. Priljubljeni odbor, ki ga sestavljajo: Peter Zvonko, tajnik OBLO Novo mesto, Porento Viktor, uslužbenec OBLO, Verbič Miro, uslužbenec OBLO, Mavrovič Adolf, pekovski pomočnik, prof. Dobovšek Marjan, Novo mesto, Godnik Marček, uslužbenec Komunalne banke, Rečko Lukič, uslužbenec splošne bolnice in Sorn Maks, sekretar okrajnega odbora ljudske tehnike, se je sestajl k svojih prvi seji ter si razdelili dolžnosti in delo. Nava seja je ugotovila iz predsedniškega poročila, da bo šport zasnovan na zdravih političnih spornih in delovnih temeljih. Okvirni program pripravljalnega odbora je povsem zasnovan v temi: šport kot osnova - prijateljsko sodelovanje, tekmovanje, kolektiv, tekmovanja mopedistov, izleti, pridružitve, predavanja in spoznavanje cestno-prometnih predpisov in drugih predpisov v zvezi z vozilom na cestah. Slednje je za vsakega kolešarja, zlasti pa za mopediste ob nenehnem naraščanju prometnih motornih sredstev (avtomobilov in motorjev) zelo važno, saj se ravno zaradi nepoznavanja cest-

Finalisti prvega tekmovanja Belokranjske občinske podzvezde igralci črnomskega in metliškega Partizana na igrališču Rudarja v Kanjarici.

no-prometnih predpisov dosegajo mnoge lažje ter huje in celo smrtne nesreče.

Priljubljeni odbor je razpravljal o pravih kolešarsko mopedističnega športa, o organizacijskih oblikah, o članstvu in številu članstva itd.

Prosimo vse zainteresirane tovaršice in tovaršice, da se obrnejo na tajnika pripravljalnega odbora Porento Viktorja in tehničnega referenta Mavroviča Adolfa, bodisi z vprašanji ali z dobrih, koristnih predlogi.

Pozivamo vse kolešarje in kolešarke, mopediste in mopedistke, da se prijavijo v članstvo in tako omogočijo, da se ta šport pri nas razvije čim bolj množično.

Priljubljeni odbor kolešarsko mopedističnega društva

Prosimo vse zainteresirane tovaršice in tovaršice, da se obrnejo na tajnika pripravljalnega odbora Porento Viktorja in tehničnega referenta Mavroviča Adolfa, bodisi z vprašanji ali z dobrih, koristnih predlogi.

Pozivamo vse kolešarje in kolešarke, mopediste in mopedistke, da se prijavijo v članstvo in tako omogočijo, da se ta šport pri nas razvije čim bolj množično.

Priljubljeni odbor kolešarsko mopedističnega društva

Prosimo vse zainteresirane tovaršice in tovaršice, da se obrnejo na tajnika pripravljalnega odbora Porento Viktorja in tehničnega referenta Mavroviča Adolfa, bodisi z vprašanji ali z dobrih, koristnih predlogi.

Pozivamo vse kolešarje in kolešarke, mopediste in mopedistke, da se prijavijo v članstvo in tako omogočijo, da se ta šport pri nas razvije čim bolj množično.

Priljubljeni odbor kolešarsko mopedističnega društva

Prosimo vse zainteresirane tovaršice in tovaršice, da se obrnejo na tajnika pripravljalnega odbora Porento Viktorja in tehničnega referenta Mavroviča Adolfa, bodisi z vprašanji ali z dobrih, koristnih predlogi.

Pozivamo vse kolešarje in kolešarke, mopediste in mopedistke, da se prijavijo v članstvo in tako omogočijo, da se ta šport pri nas razvije čim bolj množično.

Priljubljeni odbor kolešarsko mopedističnega društva

Prosimo vse zainteresirane tovaršice in tovaršice, da se obrnejo na tajnika pripravljalnega odbora P

Ali bo tehnika zatrla vojne?

Kdo ve, če ne bo letošnje leto nekoč obeleženo kot »raketo leto«. Kajti prav na tem področju tehnike se dogajata dve silno zanimivi stvari, oziroma se je ena že zgodila, druga se bo pa kmalu. Ena priča o neprestani težnji človeštva, da bi odkril čim več skrivnosti sveta in vesolja, druga pa... Amerikanci in Rusi, toraj dvoje gosposkarsko najmočnejših držav, bodo do konca leta izstrelili umetni satelit, ki bo krožil okrog zemlje in od tam avtomatično pošiljal dragocene podatke znanstvenikom, kar bo vsekakor »krona« takozvanega geofizikalnega leta, v katerem sodelujejo znanstveniki in raziskovalci vsega sveta, drugo pa... Rusi so tokrat prehiteli Amerikance in že izstrelili (nedavno) svojo prvo medcelinsko (interkontinentalno) raketo, oziroma so jo Amerikanci izstrelili že pred njimi, pa jim je takoj po izstrelitvi eksplodirala. Ker bodo tudi umetni sateliti poslali v prostor med nami in lunjo z raketo, je torej fetos res »raketo leto«.

Rusi pa so medtem, kot poročamo danes v zunanje-političnem pregledu, pretekli teden svoj satelit že poslali v višave.

»Absolutno« orožje

Teža izraza doslej vojna tehnika ne vojno imenoslovje res ni poznalo. Nobeno orožje, od častitljive puške, topa, mitraljeza in vseh vrst bomb, vključno atomske, ni bilo »absolutno«, če pravi tako, da bi se mu ne bilo mogoče upreti z nekim drugim orožjem ali z nekim drugačnim načinom vojskovanja.

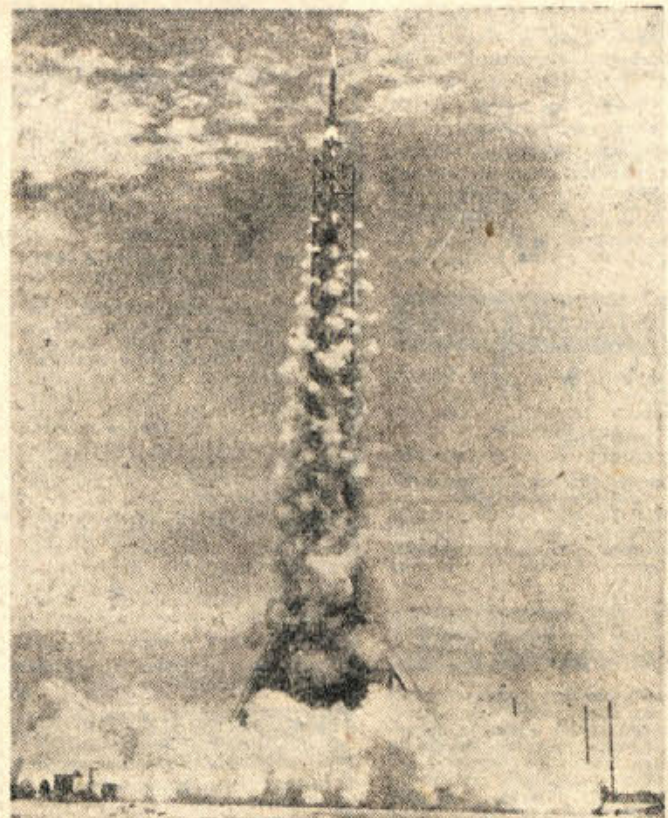
Bo medcelinska raketa res lahko ohranila vzdevek »absolutno« orožje? In ali bo to orožje morda uničilo svet ali pa sploh onemogočilo vsako vojno, oziroma zbudilo »velikim« vest, da bodo prislunili svarilu Einstein in drugih znanstvenikov in želji in prizadevanju vseh ki želijo človeštvu mir in arčo?

Izstrelek, ki spreminja vojskovanje

Rusi so torej uspešno izstrelili svojo prvo medcelinsko raketo. Zakaj ji pravimo medcelinska? Zato, ker lahko »poseže« z ene celine na drugo, ker lahko preleti tisoče kilometrov dolgo pot z ene celine na drugo, in sicer neznansko hitro. Računajo, da taka raketa prebrzi na uro 13.000 kilometrov, ali če vzamemo primer — iz Moskve v Washington (ali obratno) lahko prenese ta raketa vodikovo bombo v 40 minutah! To pa je že dejstvo, nad katerim se je nemara zamislil marsikateri politik in general

na Zahodu in Vzhodu. Kajti prav ta brzina rakete, ki je 12 do 13 krat večja od brzine zvoka, onemogoča protinapad slineh današnjega protiletalskega orožja, proti nji je brez moči še tako naglo reaktivno letalo. Mimo tega moramo pomisliti še na višino, do katere se povzpne medcelinska, iz več delov sestojeca raketa, ta višina je pa 800 kilometrov — to je precej več kot 100 kratna višina najvišje gore na svetu. In ravno zato, ker teh raket z njihovimi brzino in višino ni mogoče loviti, zbijati in uničiti med poletom, so dobile naziv »absolutno« orožje.

Seveda pa je bistvena stvar, ki je spremenila gledišče z ozirom na spore in morebitno medsebojno obračunavanje med blok, zgodila že prej. Namreč

Z gromom in ognjem v višave — vesoljstvu naproti! Tak je bil vedno nemirnega, snujočega človeka. V letošnjem geofizikalnem letu so Rusi prvi poslali v višino 900 km svojo prvo umetno lunjo. Bo tehnika ukrotila vojne spopade?

dejstvo, da obstaja vodikova bomba, ki predstavlja nevarnost popolnega uničenja človeštva, pa naj jo prinese bombardier ali pa raketa. Saj navsezadnje res ni razlike, če bi bila cona v premeru 350 kilometrov uničena iz bombnika, ki bi spustil vodikovo bombo, ali pa z raketo, ki bi imela vodikovo glavo.

Pač pa terja ostvartev medcelinskih raket polno spremembo

v načinu vojskovanja in v organiziranju samih armad. Zamisel ameriških generalov in vojskarskih strokovnjakov, da bi s pomočjo reaktivnih letal, vojni oporišče okrog SZ in nosilec letal na oceanih dobili popolno nadoblast, je sedaj po nekaj letih, že zastarela, spričo medcelinskih izstrelkov, ki lahko poletijo nad vsemi oporišči in bombardirajo.

400 bomb — konec življenja na Zemlji

Ceprav so Rusi prvi izstrelili medcelinsko raketo, je pa med njimi in Amerikanci vendar vzpostavljeno ravnovesje glede »absolutnega« orožja. V tem, ko so Rusi dokončali svoj »Grom«, so Amerikanci izpopolnili svoji dve raketi »Redston« in »Atlas«. In postalo je očitno, da bi ob-

In izdelava te bombe je kaj preprosta — desedajni jedrski

bombi je treba dodati le omot iz kobalta.

Kje je rešitev?

V tej nori tekmi za oboroževanje z »absolutnim« orožjem je rešitev v prizadevanju vseh mikroskopskih ljudi sveta in v upanju, da bodo Združeni narodi ubogali svarilo znanstvenikov, ki najbolj sprevidijo, v kakšno splošno propast gre človeštvo, če se bo tako nadaljevalo. Proti medcelinski raketi se postavlja vest človeštva in »medcelinska« prizadevanja za mir.

Beograd gradi tovarno pristanišča

Na desni obali Dunava v Beogradu bodo zgradili tovarno pristanišče s štirimi pristaniškimi bazeni. Računajo, da bo promet novega pristanišča 1.481.000 ton blaga na leto.

Vse knjižnice, štaltnice, založbe in prosvetna društva opozarjamo na novo zanimivo ilustrirano revijo »Sodobna pisarnja« za propagando in organizacijo moderne tehniške pisarniškega poslovanja. Zahtevajte prospekt pri upravi. Ljubljana, Gosposka 12.

Mestece z 2000 dušami...

(PROTI POSTAVI NEDELJSKEGA POČITKA), da se imajo namreč trgovine v Novem mestu ob nedeljah odpirati šele ob 8. uri zjutraj ter zapirati ob 1. uri popoldne, vložiti so vsi novomeški trgovci na slavno mestno županstvo v Novem mestu sledečo protestno prošnjo: »Slavno mestno županstvo v Novem mestu! Podpisani trgovci prosimo za prenosno nedeljskega počitka in sicer od 7. do 12. ure dopoldan, kakor je isto odrejeno v mestu Kočevji, in to iz sledečih razlogov: Novo mesto, malo mestece s približno 2000 duš, ter brez vsake industrije in imenovanja vrednega prometa, je navezano na trgovino v obliki navadne vase. Glavna cerkevna opravila ob nedeljah vrše se ob 6. ozioroma pol 6. ter končajo ob 7. uri. Ljudstvo iz okolice, katero pride k navedenim glavnim cerkvenim opravilom, nabavi in nakupi po maši, to je po 7. uri v trgovinah potrebščine ter hiti po opravih domov. Z ozirom na to, da ima sosednja vas Kandija, onstran Krke, katera je s trgovinami in obrti dobro preskrbljena po obstoječem nedeljskem počitku pravico, trgovine ob 7. uri zjutraj odpirati, hiti ljudstvo iz mesta po glavni maši ob 7. uri v vas Kandijo ter si tam nabavi in nakupi potrebščin, dočim morajo trgovci na stran Krke v mestu z mestnimi davki in stroški, z odpiranjem do 8. ure čakati. Razvidno je torej, da se nam trgovcem v Novem mestu z obstoječim neugodnim nedeljskim počitkom godi jako občutno krivica, ter prosimo, da se to preosnovno v smislu prošnje.«

(DOLENSKE NOVICE, 1. oktobra 1907)

Nov stroj za lupljenje krompirja

Francozi so začeli izdelovati nov stroj za lupljenje krompirja in sploh trde površine. Stroj ima posodo z gumastim dnom, na pokrovu pa se vrtijo štirje kovinski glavniki. Stroj temeljito olupl in očisti kilogram krompirja, ko gospodarja 50 krat obrne ročico, kar traja manj kot eno minuto.

16 V tem peklu sem preživel dve noči in en dan. V ponedeljek me je vojak odpeljal na jugoslovanski konzulat v Varšavo, ki je bil v hotelu Evropa, v zelo lepi zgradbi. Konzul je bil Srb, zelo vljuden in pravil mi je, da je često posredoval pri poljski vladi, da bi Jugoslavo tako odprel od njega in da se ne smejo kje druge zadrževati. Po popisu mi je rekel: »Sedaj se odpelje proti domu, pri vozniki pa bodi zelo previden v besedah, ker bi lahko imel hude neprijetnosti.«

»Spicljav, ki pazijo na besede je povsod dosti, zato raje o politiki ne govori med polji!« Postulal sem ga in ubogal. Dal mi je 5000 zlotov za vožnjo čez Poljsko in Avstrijo, preko Češke republike pa mi ni bilo treba plačati. Pri Čehih sem bil le dva dni v karanteni, ko pa sem prišel v Avstrijo, so me na Dunaju zadržali teden dni. Ko sem bil na kolodvoru in sem se hotel odpeljati domov, mi je neki feidvebel rekel: »Ja, ja, prej ste bili Avstrijec, sedaj ste pa Srb!« Ko sem prišel v Maribor, sem moral spet za teden dni v karanteno. V Ljubljani je vzbudila moja ruska obleka precej pozornosti in ni bilo povpraševanju o stanju v Rusiji ne konca ne kraja. Seveda sem moral biti tudi tu previden v svojih pripovedovanjih, ker nisem vedel kdo me poslušal.

Tako sem po osmih letih 15. avgusta 1922 prišel domov. Brat Miha, ki je bil ob mojem odhodu leta 1911 solarček, je bil že osemnajstletni mladenič; leta 1936 je padel v Spaniji v sestavi Internacionalne brigade.

Minila so štiri desetletja od enega najpomembnejših dogodkov v zgodovini človeštva, Oktobrske revolucije. Mirno lahko trdim, da je bilo v našem, pa tudi v ostalih jugoslovanskih jezikih o tem bore malo napisnega. Tu se našim književnikom odpira še široko delovno področje. Znano je, da v vsej Evropi ni bilo države, kjer bi delavci živeli bedneje kot v Rusiji do revolucije. Delati so morali tudi 14 do 16 ur na dan za nizko mezo in brez socialnega zavarovanja. Carska policija je budno pazila na naprednejše izmed njih in vsakega takoj poslala v Sibirijo. Kmetje so bili še vedno podložni »blagorodnim« graščakom, ki so razkošno živeli po raznih letovščih v obmorskih mestih, doma pa so imeli svoje oskrbnike, ki so se imenovali »zavjedujuščiji«, ter tako imenovane stražnike, ki so jih gonili na delo. Zemljiška odveza, ki jo je izdal car Aleksander leta 1865, jim je le malo olajšala njihovo revščino, četudi so Aleksandra nazivali »car osvoboditelj«. Opazil sem tudi, da veleposestniški sinovi večinoma niso šli na fronto, če je pa kje bil kateri, je služil pri konjeniških polkih. Ljudstvo si je dalo duška v raznih zbadljivih pesmih, od katerih je zelo znana:

Car se ustraši,
izda manifest:
»Mrtvim svobodno-
živim aresti!«

Nikoli pa ne bom pozabil dobrosrčnih, preprostih in ustrežljivih ruskih ljudi do nas ujetnikov. Tudi ob vrnitvi domov se vojaki granitarji niso bali tistih birokratov v Kljevu in Moskvi, ki so se menda že pod Stalinsonim vplivom začeli porajati in so pred nekaj leti tudi nam storili dovolj škode.

Jurij Spehar

OB LETOSNJEM TEDNU MUZEJEV

Dva zaslužna in slavna Belokranjca

V Metliki bodo odkrili spominsko ploščo bratoma Navratiloma

Belokranjsko muzejsko društvo in Metliki bo ob zaključku letošnjega tedna muzejev, to je 13. oktobra, odkrilo v Metliki spominsko ploščo bratoma Navratiloma. Medtem ko je Ivan Navratil (1825—1896) znan kot izdajatelj

nih imenuje Ivana Navratila, ki je bil uradnik pri vrhovnem sodišču na Dunaju, sočeta slovenske olikano konverzacije, saj se je prav ta v takratnih narodnih čitalnicah prvi postavil po robu nemščini, ki je tedaj v njih se

skih občajev, nabiral je ljudske pesmi, vraže in pregovore, jih primerjal in tolmačil. Tako si je s svojim več kot štiridesetletnim delom pridobil častno mesto med utemeljitelji slovenske etnografske in folklorne vede in je potrebno, da se njegove zasluge ocenijo in se mu kot narodopisec odmeri mesto, ki ga zasluži.

tako se je združenim Metličanom in njihovim hrvaškimi prijateljem od onkraj Kolpe, ki so se prav tako vključili v metliško čitalniško društvo, posrečilo zbrati metliški »Conversationsverein« in napraviti Metliško slovensko.

Dolenski muzej v Novem mestu ima iz leta v leto več obiskovalcev. Medtem ko je lani do začetka oktobra obiskalo muzej približno 2500 ljudi, si je zbirke ogledalo letos do tega časa že več kot 3000 ljudi. Ta mesec bodo obiskale Dolenski muzej številne soie novomeškega okraja. — Na sliki: pogled v muzej v Novem mestu.

prvega slovenskega mladinskega časopisa »Vedež« (1846—1850), kot slovnear in etnograf, je bil njegov brat Anton (1832—1897) stebel narodnega življenja v Metliki, kjer je skoraj dvajset let predsedoval tamkajšnji čitalnici, bil krajevni šolski nadzornik in nekaj let tudi deželni poslanec.

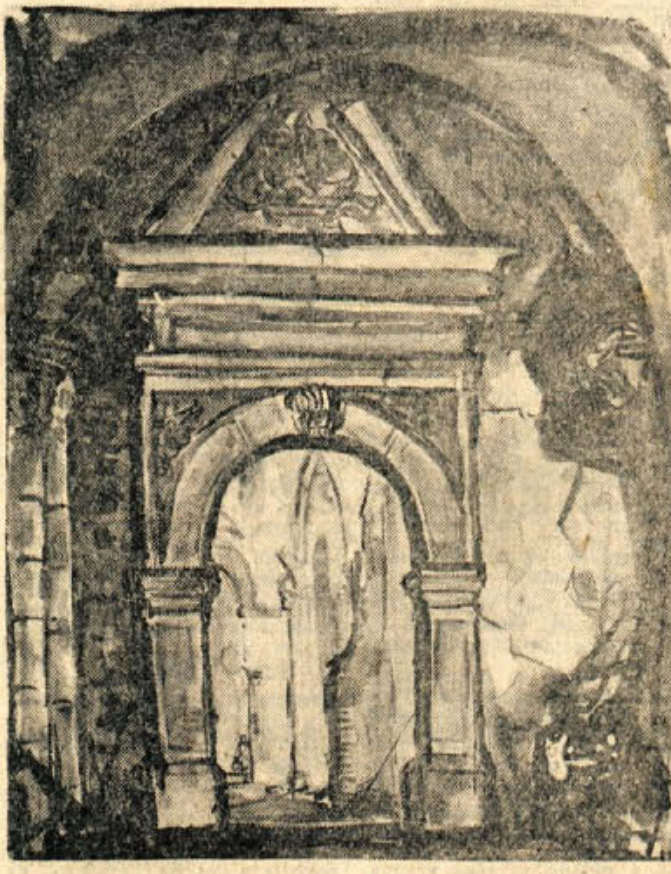
Oba brata je močno cenil zlati Janez Trdina; v svojih spominih oblastno gospodarila. Po Trdinovih besedah je Ivanu slovensčina »stekla gladko in sladko, da se ga človek ni naveličal poslušati«.

Prav to zanimanje za domači jezik in za vse, kar je ljudskega, je Ivana Navratila privedlo v študij etnografije in folklorne. Opisal je vrsto belokranjskih ljud-

Kot krajevni šolski nadzornik, zlasti pa kot deželni poslanec, se je Anton Navratil potoval po pravice Belokranjcev, za njihove duhovne in gnotne koristi, in je v deželnem zboru, kjer se je tedaj večina razpravljalo v nemščini, dosledno govoril vedno slovenski. Prav isti Janez Trdina je šel tega smetiškega svobodnjaka, okrog katerega se je sukalo vse tedanje kulturno življenje v Metliki, med svoje redke »prav rje prijatelje« in je z njim premožljivo prenekalero lepo uro.

V spomin obeh Navratilov bo Belokranjsko muzejsko društvo v Metliki v soboto 12. oktobra pridelilo spominski večer, na katerem bo o Navratilih govoril znanstveni sodelavec Slovenske akademije prof. dr. Rudolf Kolarič. Večer bodo poživili tudi odlomki iz Navratilovih del in kratki kulturni filmi.

Naslednji dan, v nedeljo ob 11. uri popoldne, bo odkrita na rojstni hiši Navratilov spominska plošča, v Belokranjskem muzeju pa bo odobila razstava del obeh Navratilov.

Vlado Lamu: MOTIV IZ KOSTANJEVSKEGA GRADU

STEFAN ZWEIF: Zapečateni

železniški voz

Lenin 9. aprila 1917

In tako prejme Fritz Platen 6. aprila opoldne pomenljivo odločitev: »Zadeva je urejena po želji.« 9. aprila 1917 ob pol treh je od restavracije Zeringerhof odšla skupnica revno oblečenih ljudi s kovčki proti železniški postaji. Vseh je bilo 32, z ženami in otroci. Od moških so kasneje ostala znana le imena Lenina, Zinovjeva in Radeka. Skupaj so skromno obedovali in skupaj podpisali dokument, da jim je znano poročilo »Petite Parisiena«, da bo ruska provizorična vlada smatrala za izdajalce vse, ki bodo potovali skozi Nemčijo. S težkimi, okornimi črkami podpisujejo, da za to potovanje jemljejo vso odgovornost nase in da sprejemajo vse pogoje. Mirno in odločno se sedaj odpravljajo na potovanje svetovno zgodovinskega pomena.

Njihov prihod na postajo ni zbudil nikakršne senzacije. Niso se pokazali ne novinarji ne fotografi — kdo pa v Svici sploh pozna tega gospoda Uljanova, ki je v pomščkanem klokuču, ponošenem sukniču in v smešno težkih gozdarjih (prinesel si jih je iz Švedske) molče in neopazno išče prostora v vagonu, sredi skupine mož in žena, otovorjenih s kovčki in košarami. Ti ljudje niso videti prav nič drugačni kakor nešteti izseljenci, ki pogosto prihajajo v Zürich iz Jugoslavije, iz Malorusije, iz Romunije. Švicarska delavska partija, ki to potovanje obsoja, ni poslala nobenega zastopnika; prišlo je le nekaj Rusov, da po njih pošljejo pozdrave v domovino in malce živili, in pa nekaj takih, ki hočejo v zadnjem trenutku odvrniti Lenina od tega »nesmiselnega, zločinskega potovanja«. Toda odločeno je. Ob treh in deset minut je dal sprevedni signal in vlak je odpeljal proti Gottmadingenu, nemški omejni postaji. Od tega trenutka — 3.10 — je ura sveta začela kazati drugače.

Plombirani železniški voz

V svetovni vojni je bilo izstreljenih milijone morilnih krogel, inženirji so iznašli najhujše, najmočnejše, najbolj daljnostrelne projektilje. Toda ni krogel v novi zgodovini, ki bi bila bolj daljnosežna in usodna, kakor je bil ta vlak, ki je napolnjen z najbolj nevarnimi in najodločnejšimi revolucionarnimi strelami, brzeli od švicarske meje skozi vso Nemčijo, da se izkrca v Petrogradu in da tu razbije red in ustroj časa.

Na tračnicah v Gottmadingenu stoji ta edinstveni izstrelek — voz drugega in tretjega razreda; v drugem razredu sedijo ženske, v tretjem moški. S kredo zarisana črta na tleh zaznamuje nevarno cono, nedotakljivi teritorij Rusov, nasproti kupeju dveh nemških oficirjev, ki spremljata ta

transport živega ekrazita. Vlak drvi skozi noč brez pripetljaja. Le v Frankfurtu nenadoma vpadajo nemški vojaki, ki so zvedeli o prihodu ruskih revolucionarjev, in zavrnjeni je poskus nemških socialdemokratov, da bi govorili s potniki. Lenin dobro ve, kakšnemu sumničanju bi se izpostavil, če bi na nemških tleh spregovoril eno samo besedo s katerimkoli Nemcem. Na Švedskem jih slovesno pozdravijo. Prestradani planejo k mizi s švedskim zajtrkom in »smörgåsar« (sendviči) se jim zdi kot neverjetno čudo. Sedaj mora Lenin sezuti svoje okorne gozdarje in si kupiti nove čevlje in obleko. Nato pridejo na rusko mejo

Izstrelek je zadel

Značilno je, kaj Lenin v Rusiji najprej stori: ne gleda posamezne ljudi, ampak se najprej vrže na časopisje. V Rusiji ni bil že štirinajst let; ves ta čas ni videl te dežele in njene zastave, ne vojaških uniform. Toda ta jekejni ideolog ne pretaka solze. Ne objemlje kakor žena presenečene vojake, ki tako ničesar ne slutijo. On išče časopise, zlasti »Pravdo«; videti hoče, ali ta časopis, njegov časopis, zagovarja dovolj odlično mednarodno stališče. Razkačeno zmečka časopis. Ne, v njem ni dovolj odločnosti, še vedno je to domoljubarstvo, še vedno patriotizem, še vedno neka revolucija, ki po Leninovem mnenju ni dovolj čista. Bil je skrajni čas, to čuti, da je prišel, da bo zaobrnil državno krmilo in s svojo življenjsko idejo planil v zmago ali poraz. Toda, ali bo še utegnil? Poslednji nemir, poslednji strah. Ali ga ne bo Miljukov takoj zaprl v Petrogradu — tako se je mesto takrat še imenovalo, pa ne za dolgo. V vozu sta že prijatelja, ki sta mu prišla naproti: Kamenjev in Stalin. Oba se čudno in skrivnostno smeļjata v mračnem kupeju tretjega razreda, komaj osvetljenem od briljave luči. Ne odgovarjata mu, ali pa mu nočeta.

In zdajci je prišel nedejajući odgovor. Vlak je pripeljal na Finsko postajo in velikanski trg pred njo je poln deset in deset tisoč delavcev; častne straže vseh vrst orožja pozdravljajo človeka, ki se vrača iz izgnanstva, in zdajci zadoni Internacionalna. In ko stopi iz voza Vladimir Iljič Uljanov — človek, ki je še večerj stalnoval pri čevljarju krpaču — ga sprejme tisoče rok in dvigne na oklepni avtomobil. S hiš in s trdnjav se uperijo vanj žarometi in z oklepnega avtomobila Lenin prvič spregovori ljudstvu. Tresejo se ulice in začelo se je tistih »deset dni, ki so potresli svet«. Izstrelek je zadel in porušil staro carjevinno, stari svet.

(Iz knjige: Zvezdne ure človeštva.)

»VZGOJNI« OČE — ZAKONSKA IDILA — VLOMILCEVA TRAGEDIJA

»Ti, videl sem tvojega sina, ko je kadil!«
»Tudi jaz sem že to opazil. In veš, da ta smrkavec jemlje moje cigarete?«

»Taka hudičeva smola,« odgovori drugi, »veš da sem vlomil k nekemu, ki se je vrnil z dopusta na morju. Tam so ga tako osušili, da me je vraga, kako pa da si gol in brez plena?«

»Najbolj žalosten nesmisel je,« razlaga Tonček Frnikulca, »ko se zbudiš in zaslišiš iz radia: »Dobro jutro, dragi poslušalci! Želim vam prijeten dan in veliko dobre volje, ti pa nato pogledaš na koledar in vidiš, da je 29. v mesecu.«